VIAŢA ILUSTRATĂ

ANUL V. Nr. 7-8 IULIE-AUG. 1938

M. S. REGINA MARIA PE CATAFALC

(Clişeu: „Albina", revista Fundaţiilor Regale)

Anul V Cluj, Iulie—August 1938 Nr. 7—8

VIAŢA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN
EPISCOPUL CLUJULUI

Trecut în reg special dela Trib. Clui S. III, Nr. 114/1938. Bun de imprimat

O VIAŢĂ PE TEMELIA CREDINŢEI:

† *REGINA MARIA*

de ION GORON

Concepţia creştină numeşte sfârşitul vieţii pământeşti trecere din moarte la viaţă.

La moartea Reginei Maria sufletul îndoliat al neamului românesc e mângăiat nu numai de această certitudine a vecinicie vieţii, ci şi de certitudinea că de acum nimeni şi nimic nu va putea să ne despartă de Regina Maria. Prin aşezarea Ei în cripta legendarei biserici dela Curtea de Argeş, Regina Maria s'a cununat cu pământul Ţării şi cu sufletul neamului românesc.

Regina Maria

Regina Maria n'a murit, ci a trecut în istorie. Desbrăcată de orice vremelnicie, de acolo va veghea asupra destinelor acestei Ţări. Inălţimea Ei morală va ţinea vecinic trează conştiinţa noastră naţională; pilda vieţii Ei va dicta atitudinea necesară celor ce vor căuta dovadă de felul cum trebue să-şi slujească Ţara şi neamul. De prea multă vrednicie a dat dovadă Regina Maria, încât să poată fi cinstită altfel decât prin atitudini de noblețǎ şi generositate. In patrimoniul nostru sufletesc viaţa Ei şi faptele Ei vor fi o nepreţuită comoară, care va îngădui o bogată risipă de fapte rodnice.

Mai mult; pilda vieţii Ei şi rolul ce l-a avut în istoria neamului românesc vor fi nesecat izvor de credinţă religioasă. In viaţa noastră naţională Regina Maria e o apariţie minunată, care ne umple sufletele de admiraţie şi ne obligă să ne plecăm frunţile cu smerenie în faţa bunătăţii Părintelui ceresc. Poate nici una dintre regine n-a fost mai răspicată dovadă, decât Ea, a adevărului ce-l cuprind cuvintele Apostolului, că stăpâniile care sunt, dela Dumnezeu sunt rânduite. Nu ne putem explica altfel faptul, că la zile de grea încercare, la răspântiile grele ale istoriei, când se croesc noui drumuri pentru viaţa obştească, prin o tainică coincidenţă se găseşte şi omul capabil să înţeleagă şi să îndeplinească porunca vremii.

Regina Maria a fost un trimis al lui Dumnezeu pentru cea mai importantă epocă a istoriei noastre naţionale. Numele Ei e legat cu mii de legături de cea mai covârşitoare faptă a istoriei româneşti: Unirea. Evident, această Unire a fost rezultatul aspiraţiunilor şi strădaniilor unui neam întreg. Dar ce poate face mulţimea anonimă fără conducători cu viziune clară? La înfăptuirea Unirii atât de dorită a contribuit, într'o măsură uriaşe, înţelepciunea şi devotamentul, credinţa, nădejdea şi iubirea Reginei Maria. Ca 'n poveştile atât de dragi sufletului românesc, din ţări îndepărtate Dumnezeu a trimis-o în fruntea unui popor, atunci când avea mai mare trebuinţă de o Regină, care să fie Mamă, şi de o Mamă, care să fie Regină. Şi, în vederea timpurilor ce aveau să vină, în vederea atât de aşteptatei pliniri a vremii, Dumnezeu a înzestrat-o cu toate calităţile trupeşti şi sufleteşti vrednice de o Regină cu misiune specială.

Inainte de toate a înzestrat-o cu credinţă. Filosoful cu greu cuvânt în frământările intelectuale

din zilele noastre – Bergson – afirmă, că în viaţa oamenilor credinţa religioasă îndeplineşte rolul instinctului fără greş din viaţa animalelor. Pentru problemele ce le pune viaţa oamenilor, raţiunea se dovedeşte adeseori insuficientă; pe cărările acestei vieţi nu poţi merge fără greş decât ascultând mereu şoapta inimei tale pline de credinţă. Minunata viaţă a Reginei Maria ar constitui o taină de nepătruns, dacă n'am avea atâtea dovezi ale credinţei Ei. Crescută pe pământul îndepărtatei Anglii, cu altă climă fizică şi morală, prinţesa menită să devină Regina noastră şi-a hrănit din belşug instinctul religios din vecinicul depositar al experienţei religioase, din Biblie, pe care a cetit-o – după obiceiurile acelei ţări – din fragedă copilărie şi din parfumul pravoslavnic al sufletului Mamei sale, cu vecinice nostalgii după Răsărit. Din Biblie şi dintr'un suflet, în care învăţătura Bibliei era realitate, a învăţat Regina Maria, care este rostul adevărat şi atitudinea adevărată a unei fiinţe menite să domnească. De acolo a învăţat să aibă curaj în nenorociri şi smerenie la vreme de noroc; de acolo a învăţat să aibă încredere neţărmurită în biruinţa dreptăţii; de acolo a învăţat şi greaua artă a cârmuirii prin iubire.

Bălceşti-Vâlcea: Troiţe

Reflectate printr'o minte de filosof, printr'o inimă de artist şi printr'o voinţă de erou, cele trei virtuţi fundamentale ale sufletului creştin – credinţa, nădejdea şi iubirea – radiază din toate gesturile, din toate vorbele, din toate faptele Reginei Maria. Ele i-au ajutat să se identifice cu aspiraţiunile cele mai nobile ale neamului; ele i-au ajutat să fie mamă, în cel mai sfânt şi cel mai profund sens al acestui cuvânt, a unui popor întreg. Numai cu ajutorul lor şi-a putut face neclintit şi vecinic scaun de domnie în sufletele supuşilor.

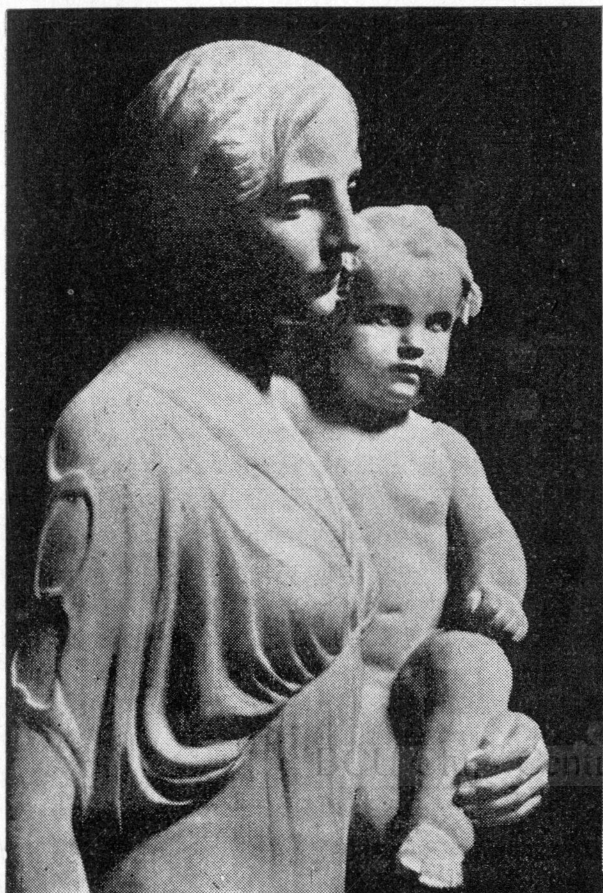
A purtat numele Preacuratei; Preacurata Maică a fost modelul de viaţă, pe care a tins să-l realizeze în trecerea ei prin lume. Cu aceeaş răbdare ocrotitoare s'a plecat asupra leagănului copiilor ei, cu acelaş devotament a stat alături de marele ei soţ, cu aceeaş tărie eroică a răbdat durerea pricinuită de moartea micului ei copilaş, jertfă nevinovată adusă pe altarul întregirii neamului, cu aceeaş neclintită nădejde a vegheat la soartea idealurilor noastre naţionale. Şi pentrucă a acceptat bucuroasă misiunea ce i-a fost hărăzită, Dumnezeu a învrednicit-o să aibă, în sînul neamului românesc, rolul Precuratei în marea familie creştină. Purtătoare de daruri cereşti, a împrumutat oamenilor şi lucrurilor frumuseţa sufletului său. Mamă tuturor, prin gingăşia şi iubirea Ei a dat vieţii publice farmec, delicateţă şi simţire. Dragostea Ei faţă de noi şi dragostea noastră faţă de Ea ne transfornă într'o mare familie şi astfel e garanţia unităţii noastre naţionale.

Admiraţia mulţimii poate fi cucerită şi prin artificii pompoase. Dar numai pentru timp scurt. Regina Maria a dorit mai mult, nu şi-a ales deci acest drum lesnicios. Şi-a creat singură, prin strădania Ei şi prin calităţilei de cari a învrednicit-o cerul, piedestalul de strălucire. Drumul Ei către sufletul mulţimii a dus prin colibele dela ţară, prin spitalele de epidemii, prin bordeiele de concentrare. Ca un Hristos printre holde, aşa a străbătut Ea cărările Ţării, atentă la bucurla şi năcazul celor mici.

Atâta credinţă, atâta eroism, atâta frumuseţă, atâta risipă de generositate nu poate să moară. Regina Maria n'a mnrit, ci a schimbat vremelnicile lăcaşuri din palatele şi castelele, a căror neîntrecută podoabă era gustul ei domnesc, cu lăcaşurile zidite de vrednicia Ei în sufletele Românilor. De acum va sta – deapururi – pe tronul recunoştinţei unui neam.

REGINA MARIA

de Dr. L. G. MUNTEANU

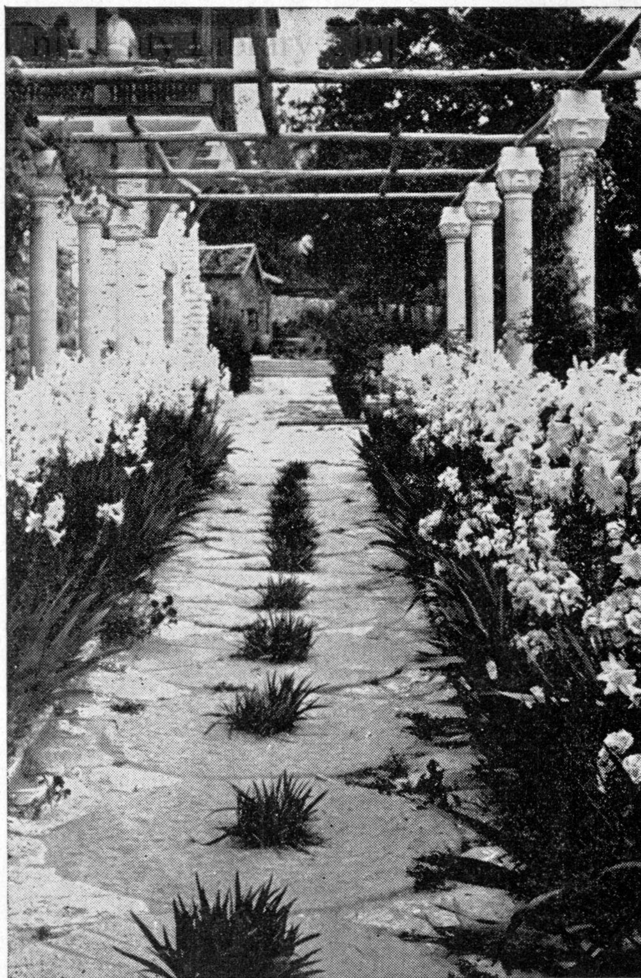
Maternitate

De două luni de zile trupul neînsuflețit al Reginei noastre zace sub lespedea de marmoră din biserica Curtea de Argeș. Doliul care a cernit sufletele întregului popor românesc, încă multă vreme va stărui. Evenimente internaționale grave, menite a atrage atenţiunea generală asupra unor importante probleme politice, n-au reuşit să şteargă amărăciunea produsă de vestea morții ei. Căci cu ea s'a dus în mormânt o părticică din sufletul nostru. Golul lăsat în viaţa noastră națională, culturală şi politică, cu nimic nu va putea fi astupat.

A fost cea mai populară și iubită regină a secolului nostru.

Neamul românesc desmembrat şi asuprit de vitregia atâtor secole trecute, ei i-a dăruit cea mai scumpă recunoştinţă, iubirea sa, pentru dragostea cu care s'a asimilat obiceiurilor, credinţelor, şi aspiraţiilor pământului, în care providența a hotărît să domnească. Regina Maria a binemeritat mai mult decât oricine această dăruire.

Dotată cu eminente calități sufletești, înarmată cu temeinice cunoştinţe în diverse ramuri ale vieţii publice, din moment ce păşeşte ca tinără princesă, acum 43 ani pe pământul țării noastre, își împletește viața numai din grija de a ridica neamul românesc, la înălţimea poporului în mijlocul căruia s'a născut şi şi-a petrecut copilăria. Nici o jertfă n'o consideră prea grea, când este vorba de binele acestui popor blajin de ţărani, în mijlocul căruia se simte la ea acasă. Cât adevăr în propria ei mărturisire. „Coroana regească de multe ori mi-a fost o coroană de spini." Şi într'adevăr de câte ori spinii acestei coroane, o fac să sufere. Cu sufletul ei simţitor, în înălţimea tronului nu rămâne suspendată, dincolo de realitățile vieţii cu multiplele ei neajunsuri şi lipsuri. Pătrunde adâncul mizeriei celor lipsiţi, şi sufere de suferinţa alor săi. Se bucură când prin regeasca-i putere poate împrăştia cu mâna largă binefaceri. Participă din răsputeri la purtarea sarcinei revenită augustului ei soţ, de a călăuzi destinele neamului nostru pe drumul biruinţei politice, al propăşirii culturale şi economice. Crucea regalităţii se spri-

Palatul din Balcic — Aleea crinilor

jină solid pe umerii ei de regină, conștie de misiunea ce-i revine.

Insă ori cât de mult ar fi fost angajată în conducerea vieții publice, găsește timp și pentru viața familiară. Dar nu pentru a se odihni, a se reconforta în mediul de intimate al copiilor, ci pentru a satisface supremul postulat pe care il cere țara.

Este nu numai regină, ci și mamă de regi. Ține in mână destinele prezentului, dar și ale viitorului. Prin ea se încopcie acea legătură intre două generații, menite a călca pe aceeaș linie ascendentă, de o cât mai înțeleaptă și productivă regalitate. Nici un moment nu pierde din vedere importantul ei rol în formarea sufletului tinerelor vlăstare regale. Și dacă M. Sa Regele nostru, pășește cu atâta înțelepciune și vrednicie pe urma marilor săi inaintași, fără indoială meritul intr'o largă măsură, ei ii revine. Prin fiu să preamărește străduința mamei. Dela ea puterea de pătrundere a marilor probleme de stat, înțelepciunea de a guverna, iubirea de popor și hotărîrea nestrămutată de a-l ridica la lumina culturii și bunăstarea materială. Dela ea demnitatea de rege și iscusința

M. S. Regina Maria și A. S. R. Domnița Ileana

de a câștiga un loc de cinste națiunii sale în concertul celorlalte popoare Europene.

Este mamă iubitoare nu numai în cercul îngust al propriei ei familii, ci mamă a întregului neam. Numai o mamă se bucură și sufere alături de neamul său, precum ea a făcut. Cine este mândră ca ea de țara, care renaste văzând cu ochii, numai după câteva decenii după câștigarea independenței? Cine este mai entuziasmată de vigoarea tinerei armate, sortită a realiza prin cele mai grele sacrificii unitatea neamului? In pieptul ei bate o inimă de viteaz. Iar când țara trece prin ceasuri de grele incercări, cutropită de dușmani, ingenunchiată sub presiunea unei puteri superioare, sufere apucând drumul exilului.

Suferința ii dublează puterea de acțiune. Intre ai săi mascându-și desnădejdea cu o putere supraomenească, toarnă curaj în suflete. In extern își pune la contribuție întreagă puterea de influință, pentru a aduce ajutorul indispensabil neamului atât de greu incercat. In Iașul suferinței Regina Maria este animatorul nădejdilor printre cei desnădăjduiți. In hrubele subpământene al câmpului de luptă, este îngerul trimis de Dumnezeu să oțelească brațul luptătorilor, cari au să stăvilească cu trupul lor inaintarea puhoiului dușman. Apusul îndepărtat aude disperatele ei cereri de ajutor.

Dar cine ar putea descrie zbuciumul de fiecare zi al Reginei Maria în timpul războiului? Grija ei se imparte în a înviora sufletele, a descreți frunțile, a trezi optimism și nădejdi de mai bine, a mângăia pe răniți, a închide ochii muribunzilor, a cerși ajutorul promis de puterile aliate. In mintea ei nu poate concepe gândul capitulării. Preferă moartea, decât ca prestigiul României să iasă știrbit din conflagrația Europeană.

Dârzenia rezistenței este incununată de succes. Invingerea n'o liniștește. Ea simte că numai sub presiunea unor factori de primă importanță în viața internațională, la încheierea păcii, țara ei va fi răsplătită după jertfele ce le-a adus. Face străinătatea să înțeleagă dreptatea cauzei românești. Este solia neamului desmembrat sub stăpânirea atâtor puteri politice, care cere unirea. Iși pune în joc toată autoritatea de regină, toată puterea de convingere, ca în noul stat român, trupul națiunii să nu mai fie ciuntit. Este cel mai abil om politic ce l-am avut la încheierea păcii și întemeierea României mari.

După războiu urmează o perioadă de organizare a țării mărite. Și aci sfatul ei cuminte se resimte. Veghează presimțind pericolul ce se poate naște din continuele zvârcoliri ale învinșilor. Când propaganda antiromânească începe a prinde în

străinătate, întreprinde riscurile unei călătorii, pentru a zdrobi pentru a doua oară cu puterea armelor spirituale, pe asupritorii românismului.

Revine în țară. S'ar fi părut că de acum a hotărît să se bucure de liniștea bătrâneţelor, departe de orice preocupare. Dar nu, ea vrea să fie în curent cu tot ce se petrece în țara pentru care atât s'a străduit. Cu agerimea ei pătrude toate realitățile vieții publice.

Astfel o găsește boala nemiloasă care a dus-o în mormânt, înainte de vreme. S'a stins în țara pe care a iubit-o mai mult decât pe sine. S'a stins, lăsând cel mai frumos testament pentru un rege și un popor: „iubirea reciprocă". Jertfa vieții ei pentru noi este un exemplu, dorința ei o poruncă.

Tot românul știe, o singură regină mare a avut și aceea azi nu mai este. Amintirea ei însă va fi un permanent prilej de înviorare și proaspete nădejdi pentru românism.

ELITA INTELECTUALITĂȚII ARDELENEȘTI

IN TEMNIȚELE UNGUREȘTI

de GRIGORIE T. MARCU

In urzeala fiecărei înfăptuiri folositoare este bătut cel puțin un dram de suferință. Țesătura faptelor uriase este împletită din munți de dureri și înflorită de râuri de lacrimi. Nu se poate creia nimic durabil fără stăruință, fără opintiri cari adeseori cer tributul vieții celui ce le-a săvârșit. Certificatul de aptitudine al oricărei înfăptuiri netrecătoare îl dă suferința îngropată la rădăcina ei și lacrimile cari au udat-o să crească mândră ca o nădejde și mai trainică decât isbiturile păgâne ale vremii. Suferința și eroismul lucrează totdeauna mână 'n mână, ca și lacrimile cu mucenicia. Un popor – mai mult decât omul singuratic – care nu-ți poate arăta mușcăturile durerilor cicatrizate pe linia destinului său în lume și urmele arsurii lacrimilor cari l-au consolat, l-au răsbolit sufletește și i-au infuzat puteri noui ca să țipe cu tot mai multă vigoare împotriva nedreptăților ce i se ivesc mereu în cale, acela n'are dreptul la atențiile istoriei și la venerația fiilor săi. La dreptul vorbind, existențe comode ale semințiilor pământului nu există. Pentrucă ele șterg din socotelile istoriei neamurile cari întâmplător le-ar fi gustat trecătoarea tihnă. Există însă o distribuire inegală a suferințelor cari cercetează noroadele și o diferență de temperatură și de debit în șivoiul lacrimilor al căror isvor îl descue asprimile vremii.

Ardealul nostru revendică și 'n această privință onoarea unui loc în capul coloanei neamurilor cari au mușcat cu gura țărâna, fără să se lase înghițite de vecinicia ei.

Rupt în mod silnic dela inima Daciei de odinioară, el s'a reintegrat, după un mileniu de înstrăinare, în trupul rotund al României răsărite din groapa celor optsute de mii de viteji și din vrerea lui Dumnezeu. De astă dată, el s'a întors *acasă, pentru totdeauna.*

Singuri beneficiarii robiei lui de ieri nu vor să recunoască în ruptul capului că la 1918 s'a înfăptuit ceva mai mult decât rezultatul firesc al unui fapt de arme isbândit: o lege implacabilă a istoriei. Singuri anacronicii magnați feudali din Ungaria redusă la limitele sale firești se încăpățânează să agite împotriva fruntariilor legitime ale României vecinice.

Nu demult s'a ținut la Budapesta un congres euharistic papistaș. Ei bine, acești incorigibili apologeți ai unei cauze iremediabil pierdute au folosit și acest prilej pentru a mai face nescai pro-

D. Prof. I. Lupaș

pagandă revizionistă. Culmea îndrăsnelii nu poate fi numită această cutezanță a lor, căci înfierbântații revizioniști din pustă sunt sigur că ne pregătesc și alte surprize.

Ce le opunem noi? Silințele „Ligii Antirevizioniste" și freamătul de codru învăluit de vânt al adunărilor ei?

Numai atâta nu ajunge. Insuflețirea în colectivitate se aprinde repede dar, din păcate, ea se cam stinge odată cu „desfacerea adunării". Și apoi, comodizează până la o altă întrunire. Numai brâul de foc al patriotismului luminat care trebue să ne încingă permanent sufletul, poate asigura o bătaie nesmintit românească a inimii fiecăruia dintre noi. Numai acesta fructifică entuziasmul colectiv și — mai mult decât atât — îi asigură continuitatea, îi dă stabilitatea necesară și-i suprimă inactivitatea pauzelor de repaos.

Unde dudue flacăra sfântă a acestui corectiv care ne trebuește unor victorioși amețiți de biruința trecută cum suntem noi Românii?

In *trecut!* In trecutul *nostru* — nu al altora.

Un singur om a înțeles acest adevăr în haosul de după răsboiu și l-a ridicat la rangul de doctrină de stat în educarea tineretului care crește voinic la suflet și la trup sub bărbăteasca sa diriguire: Mussolini. Intuiția genială a d-lui Nichifor Crainic l-a transportat în acea magnifică viziune a statului etnocratic (adică românesc). *Sfinții Creștinătății, geniile Neamului* și *eroii Patriei* alcătuesc *laolaltă* idealul educativ al unui popor care râvnește la o considerație planetară.

Trecutul nostru e plin de ei. Ardealul în special, se poate mândri cu un *tip de erou de stil pur ardelenesc.* Când reconstituim, mintal, imaginea lui de-o aspră bărbăție, îl vedem ornat cu una din următoarele accesorii: *ștreangul, roata* sau *temnița.* Fie că se bălăbănește ștreangul deasupra capului său gata să i se strângă de grumaz, fie că-i trosnesc oasele sub isbiturile roții de tortură, fie că auzi scârțâind lugubru și închizându-se în urma lui porțile greoaie ale temnițelor reci și neprietenoase, tu stai în fața unui erou de stil ardelenesc. Neputând nimici volbura patriotismului care gâlgâia în sufletul său, stăpânirea vrășmașe de ieri alegea totdeauna calea suprimării exponentului revendicărilor românești. Ca să se plinească scriptura care zice: „bate-voiu păstorul și se vor risipi oile."

Cei mai buni oameni ai noștri au plătit tributul cutezanțelor lor trecute într'un fel sau altul din cele arătate. In veacul din urmă: mai cu osebire elita intelectualității noastre ardelenești, „domnii" noștri, făceau coadă la porțile temnițelor unguresti, neîncăpătoare ca să-i cuprindă pe toți.

Un episod din marea frescă a trecutelor pătimiri ardelenești ni-l rememorează data de 1 August a. c. Se împlinesc atunci treizeci de ani decând Părintele *Dr. Ioan Lupaș* a intrat în temnița de stat dela Seghedin, ca să ispășească o osândă de trei luni de zile.

Evenimentul nu vrem să-l trecem cu vederea, pentrucă-i demn de valorificat în scopul alimentării vâlvătăii patriotismului nostru care, uneori, boleşte.

Era în primăvara anului 1907. In Vechiul Regat, răscoala țăranilor împotriva moșierilor și arendașilor ovrei deslănțuise drama care se cunoaște. Pornind dela această răsmeriță care a avut un sfârșit atât de sângeros, Părintele Lupaș a publicat în foaia poporală a Asociațiunii din Sibiu „Țara Noastră", un articol intitulat *„Toate plugurile umblă..."* L-am cetit și noi, tocmai acum, în volumul „Paralelism istoric" (București, 1937, p. 20—25), în care a fost reprodus împreună cu altele de acest fel. E un articol cald, scris cu multă simțire românească, un articol inofensiv. Neafland har la stăpânirea ungurească, i s'a făcut un proces preotului cărturar, care — cum era de așteptat — a sfârșit cu condamnarea autorului acestui articol devenit subit... subversiv.

Stăpânirea ungurească avea să-i plătească destule îndrăsneli Părintelui Lupaș, ca dealtfel întregei falange a neînfricaților noștri luptători ardeleni. După câte știm, articolul împricinat n'a fost altceva decât picătura care mai trebuia ca să se umple paharul neastâmpărului românesc al autorului său. Tocmai atunci se nimerise să apară în ungurește o broșură a Păr. Lupaș, intitulată „Paralelism istoric" (vezi o. c. p. 3—19), în care-l punea la locul lui pe pătimașul istoric și publicist maghiar Jancsó Benedek, un batjocoritor de carieră al neamului nostru. Acest răsbunător fiu al pustei a grăbit osânda de care un român ca Păr. Lupaș tot n'avea să scape odată.

La 1 August 1908, Păr. Lupaș intra în temnița de stat dela Seghedin. In cartea amintită, d-sa ne dă câteva amănunte mișcătoare și elocvente privitoare la mersul vieții în temnițele unguresti (vezi p. 27—33). Temnița din Seghedin avea atunci *numai oaspeți români și slovaci.* Foarte arareori se mai pripășea pe-acolo câte-un maghiar năbădăios care avea să-și ispășască păcatul vreunui duel, soldat cu sau fără vărsare de sânge. *Atmosfera, înlăuntrul zidurilor formidabile, era atât de covârșitor românească, încât și pașnicii tem-*

niței – niște unguri veritabili din pustă – *începuseră a se deprinde cu limba românească.*

La intrarea în temniță, Păr. Lupaș a fost întâmpinat de răposatul preot român Petru Laslău din Vălișoara (jud. Hunedoara) și de ziariștii Ghiță Stoica și Voicu Nițescu. Dintre slovaci, își ispășea tot atunci patriotismul cunoscutul abate Andrei Hlinka, actualul șef al partidului catolic din Slovacia.

In închisoare, Păr. Lupaș a scris cea mai mare parte din monografia de neîntrecută faimă despre Mitropolitul Andrei Șaguna.

Sunt treizeci de ani de-atunci... și noi pomenim evenimentul ca pe-o jertfă bine primită, pe care au adus-o la altarul dragostei de neam cei mai buni fii ai Ardealului.

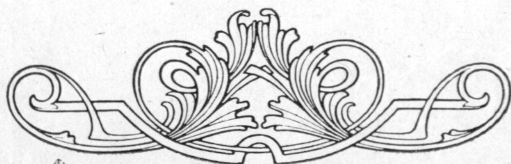
Părintele Lupaș e numai unul dintre ei. Câți nu l-au precedat? Câți nu l-au urmat?

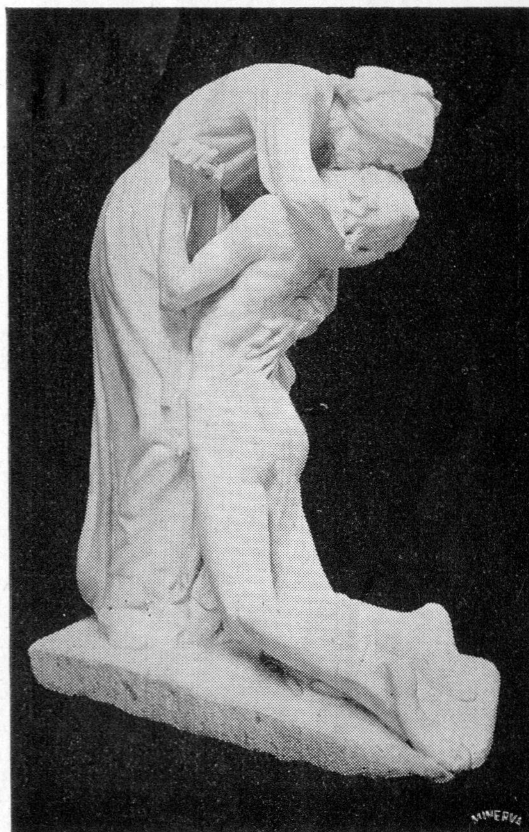
Pomenind întemnițarea Păr. Lupaș, ne înclinăm în fața memoriei tuturor celorce i-au împărtășit soarta, cu smerenia urmașilor ce-și cinstesc precursorii și cu bucuria celorce învrednicindu-se să trăiască în Țara mărită, își dau cât se poate de bine seama că temnițele unguregști cari n'au putut încătușa aspirațiile noastre de veacuri rotunjite în faptele anului 1918, trebuesc ferite de colbul uitării și de ceața legendei. Intre zidurile lor umede sentimentul național a cunoscut răbufniri culminante, vecine cu exaltarea. Acolo s'au făurit cele mai pure lecții de patriotism luminat, acolo s'au consumat cele mai românești bătăi de inimă.

Poporul nostru poartă din gură în gură povestea temnițelor unguregști și cântă 'n viers împodobit pe ceice le-au gustat amarul. Dar numai atâta nu ajunge. Nu ajung nici amintirile scrise sporadic de unul sau altul din cei ce-au fost întemnițați pe vremuri. Ele trebuesc strânse cu grije într'un volum impunător și puse la 'ndemâna tineretului nostru, care ar învăța din acest fragment de epopee a muceniciilor noastre ardelenești cele mai severe lecții de vârtute națională.

Cine să le strângă și să le ferească de uitarea vremii și de inevitabilele corectări ale legendei?

Iată o chestiune de-o arzătoare importanță națională, asupra căreia ne luăm voie să-l rugăm pe Păr. Prof. univ. Dr. I. Lupaș să zăbovească cu gându-i sprinten cât mai curând.

P. Braccke: Iertarea

In seara adormirii lui O. Goga

— Sâmbătă, 7 Maiu 1938 —

de ZOE RIPIANU

**In sear' aceasta plânsă, cenușie,
Citesc „Dorința" ta și mă gândesc
C'ai vrut să fii doar „om de omenie"
In gândul celor ce te pomenesc.**

**Și 'n vreme ce veghiez în al tău nume,
Măiestrul vânt se'mbracă 'n vrăjitor,
Dezleagă larg tăcerile din lume
Și schimbă 'n mag trecutul călător.**

**...Se'mbină muget de-ape depărtate
Cu ploaia potolită'n freamăt lin.
...Așa ți-au fost în suflet picurate
Răscoale 'năbușite în suspin...**

**Sunt ploi prelungi, adânc cuvântătoare
Ce umplu matca râului cernit...
...Durerea ta rostogolește 'n zare
Trecutul crunt, de cântul tău zdrobit...**

**Și după ce furtuna se destramă
Și strălucește „Visul cel de veci",
Mai cânți o clipă glia, ce te chiamă
Ca 'n sânu-i sfânt cucernic să te pleci...**

Secerătoare

SLAVIRE

de EMIL ZEGREANU

M'ai făcut din lut şi duh ceresc
Şi grai mi-ai dat ca să Te preamăresc,
Şi-Ţi port asemănarea 'n chipul meu
Că nici nu ştiu dacă eşti Tu sau eu.

Mi-ai dat să trec pe drumuri de abis
Cu sufletu' încărcat de vis,
De cad sdrobit, mă 'nveţi să mă ridic
Sbătându-mă 'ntre totul sau nimic.

Răul ce mă 'ncearcă ori m'aşteaptă
Nu e decât voia Ta cea dreaptă,
Şi luptând în contra lui ştiu bine
Că lovesc fără să vreau în Tine.

Dar mă iartă, că nu's eu de vină
Căci numai Tu-mi porţi paşii mei de tină,
De n'ai fi Tu de cine să ascult
Aş rătăci ca alţii prin tumult.

SETE

de EMIL ZEGREAMU

Pământul cască mii de rănii uscate
Tăiate 'n carnea lui de prea mult soare,
Şi verdele de pe întinderi moare
Şi arde prundu 'n văile secate.

Păşunile prăjite pe ogoare
Par limbi de foc spre ceruri îndreptate,
Şi pasări flămânzite şi 'nsetate
Se sbat prin crengi şi nu mai pot să sboare.

Sfioase ciute se opresc din fugă
Şi 'ngenunche 'n picioarele-amândouă,
Cerşind pe la isvoare-un strop de rouă.

Şi brotăceii 'n sfat pe-o buturugă
Se miră 'ntr'una cum de nu mai plouă,
Când înălţase ei atâta rugă.

Cântecul grâului

de EMIL ZEGREANU

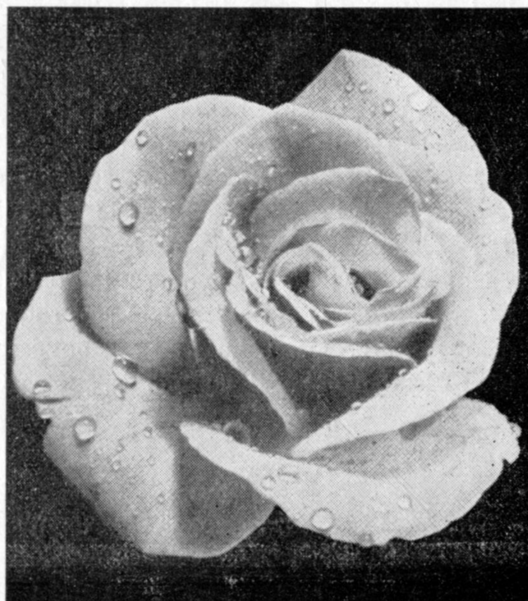
Arde câmpia
De aurul grâului,
Se 'ngână răzoarele
Cu șipotul râului.

Alunecă vântul
Legănând spicele,
Razele plouă
Sunând ca bicele.

Pe miriștea 'ntinsă
Se nșirue snopii,
Și zarea pe dealuri
Se 'mbie cu plopii.

Secerătorii
Cu ochii de soare,
Privesc belșugul
Vărsat pe ogoare.

Când noaptea coboară
Pe miriști molatec,
Clăile par
Grămezi de jăratec.

LEGĂTURI CARI ELIBEREAZĂ

FAMILIA

de Pr. ION GORON

Grigorescu: Lucrând

Familia – convieţuirea, între hotarele legii, a bărbatului cu femeia pentru creşterea de fii şi stăpânirea pământului, scop impus de Creatorul – e cel din urmă act al creaţiunei, e încoronarea ei. „Şi a făcut Dumnezeu pe om după chipul său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat şi femeie" (Facere 1, 27.) Dar în împărăţia lui Dumnezeu cea întemeiată de mântuitorul, familia e începutul, e punctul de mânecare. După relatarea Evanghelistului Ioan, cel dintâi act public al Mântuitorului a fost binecuvântarea nunţii din Cana. Cu acel prilej Mântuitorul a înmulţit vinul dătător de veselie, arătându-ne şi în felul acesta, că familia e minunatul atelier în care se înmulţesc bunurile morale ale omenirii, singurele dătătoare de statornică şi adevărată bucurie.

Limba românească numeşte unirea între bărbat şi femeie căsătorie, redând astfel noţiunea de familie, prin simbolul ei exterior, prin adăpostul ei material: casa. Dar o familie e mai mult decât o casă; e cetate nebiruită în împărăţia lui Dumnezeu; e garanţia dăinuirii împărăţiei lui Dumnezeu pe pământ, în raporturile omeneşti.

Omul singuratic poate fi purtătorul chipului lui Dumnezeu pe pământ numai printr'o chemare specială, prin har ceresc, prin sforţări ce întrec puterile omeneşti obicinuite. E calea eroilor, a asceţilor, a profeţilor. Omului de rând, ca să poată fi purtătorul chipului desăvârşirii, Dumnezeu i-a dat ajutor potrivit pentru el: femeia. Iar femeii: bărbatul.

De când răsfăţatul copil al protestantismului, liberalismul individualist, şi-a dovedit egoismul şi incapacitatea, lumea tot mai mult revine la adevărul consfinţit de milenii şi de doctrina creştină: familia e celula societăţii. E o condiţie esenţială a ei şi sub raport material, ca o garanţie a perpetuării; neasemănat mai important e însă rolul moral al ei.

Mântuitorul a ridicat nunta la rangul de Taină; cale minunată pe care se pogoară harul divin asupra oamenilor, înmulţindu-le comorile sufleteşti, idealurile şi puterile. Prin aceasta Mântuitorul n'a făcut altceva, decât a desăvârşit legea. Din veac familia a fost minunatul atelier în care se făuresc şi se înmulţesc bunurile morale ale omenirii.

Familia e cea dintâiu şi cea mai importantă dintre legăturile cari eliberează. E garanţia fiinţei noastre morale. Pune doar pe umerii noştrii un jug divin: răspunderea şi jertfelnicia, cele două lucruri, cari fac din om fiinţă morală liberă. Dreptul jertfelniciei şi datoria răspunderii sunt garanţia şi dovada libertăţii noastre morale.

In biserică

Familia înseamnă răspundere și jertfelnicie. E școala întemeiată de Dumnezeu, unde omul, mânat de legăturile sângelui, se deprinde cu virtutea răspunderii și a jertfelniciei. Inainte de a le fi trăit și practicat în cercul îngust al familiei, e cu neputință să le valorizăm în câmpul larg al vieții sociale.

In mic familia e modelul întregii vieți sociale. In ea se reoglindește întreg planul economiei divine. E o împărăție a lui Dumnezeu în cadre restrânse, în care cele două legi, cari cârmuesc viața morală, răspunderea și jertfelnicia — sunt lucrurile cele mai firești cu putință și nu trec peste puterile omului de rând. Fiecare părinte e bucuros de răspunderea ce trebue să o aibă pentru copiii săi, fiecare părinte e gata de jertfă pentru ei. Virtutea dragostei intră în toate drepturile ei divine, asemenea făcându-se Mântuitorului, care s'a răstignit pe cruce pentru mântuirea oamenilor. Prin urmare gata de jertfă, prin răspunderea pentru soartea copiilor, legăturile sângelui devin legături morale, cari se resfrâng, înviorător, asupra întregului câmp al vieții sociale. Astfel familia din scop în sine devine unealtă sfântă, prin care se realizează împărăția lui Dumnezeu. Ea ne apropie de Dumnezeu prin lucrul ce ni-l cere zi cu zi, ceas cu ceas; lepădare de noi înșine, supunerea voinței noastre unei voinți în afară de noi.

Nenorocirea în viața familiară e provocată de anarhia voințelor, cari vor să se valideze în cadrul ei. Sunt atâtea ciocniri regretabile, cu urmări funeste, între voința tatălui, a mamei, a copiilor. Tirania unuia dintre părinți, ori a părinților asupra copiilor, ori a copiilor asupra părinților, fac insuportabilă viața familiară, o transformă în loc de chin, de osândă. Această anarhie a voințelor a provocat criza vieții familiare. Iar înbolnăvirea familiei, care e celula societății, înseamnă înbolnăvirea întregului organism social.

Regenerarea vieții familiare, și prin aceasta a întregii vieți sociale, trebue să înceapă dela reintegrarea, în toate drepturile ei, a singurei voințe, care trebue să cârmuească viața: a voinței lui Dumnezeu. Aceasta e marea reformă pe care a adus-o Isus Mântuitorul vieții familiare: ea nu e nici patriarhat, nici matriarhat, nici terenul de acțiune a unor copii răsfățați, ci e templul, în care se aduce slujbă lui Dumnezeu. La temelia familiei creștine stau cuvintele lui Hristos: „oricine va face voia tatălui meu celui din ceruri, acela îmi este frate și soră și mamă." (Mat. 12-50.) Familia Creștină nu se sprijinește pe legăturile instinctuale ale sângelui, nici pe interesele de ordin utilitar, ci pe credință. Legăturile de sânge și rostul economic al familiei au numai menirea, să înlesnească, să facă firești, să ne obicinuiască cu îndatoririle ce le pune pe umerii noștri voința lui Dumnezeu. Familia creștină e străbătută de conștiința unei misiuni: desăvârșirea morală. Stă în slujba ei.

Nimic nu poate substitui acest rol al familiei. Istoria ne e dovadă, că epocile de mărire a popoarelor coincid cu respectul deplin ce l-au dat sfințeniei familiei, iar decăderea lor e prefațată de libertinaj sexual, de slăbirea legăturilor dintre membrii familiei. La popoarele păgâne această decădere, această destrămare a familiei a urmat pas cu pas opera de civilizație a poporului respectiv. Lucrul e firesc dacă ne gândim, că la temelia vieții familiare păgâne stau legături de ordin material, ale sângelui ori ale intereselor economice. Aceste legături sunt, într'adevăr, lanțuri de robie, cari devin tot mai simțite pe măsură ce omul se ridică dela formele primitive ale vieții la forme de viață civilizată, cu mai mult confort, cu mai multe pretenții de ordin intelectual, cu mai multă posibilitate de mișcare.

Trăinicia familiei și fericirea ce o poate da nu e condiționată de legăturile sângelui și ale intereselor, ci de legăturile morale. Idealul familiei creștine e sf. Familie din Nazaret. In unirea lui Iosif cu Maria n'a jucat rol amorul, nici interesele. Necunoscând voluptatea cărnii ori a traiului îmbelșugat, au fost, totusi, fericiți. Fericirea lor a rezultat din îndeplinirea unei înalte porunci comunicată lor de îngerul Domnului, aceea de a fi Părinții Fiului lui Dumnezeu.

Acesta e rostul familiei: de a crește oameni, cari să poarte cu vrednicie, demnitatea de fii ai lui Dumnezeu.

Rondelul picăturilor de rouă

de AL. STRĂONEANU-BALAȘ

Cine-a trecut în zori peste vâlcele
Cu gene umezite de veghieri
Și-a risipit din mers, spre nicăieri,
Atâtea pietre-mărgăritărele?

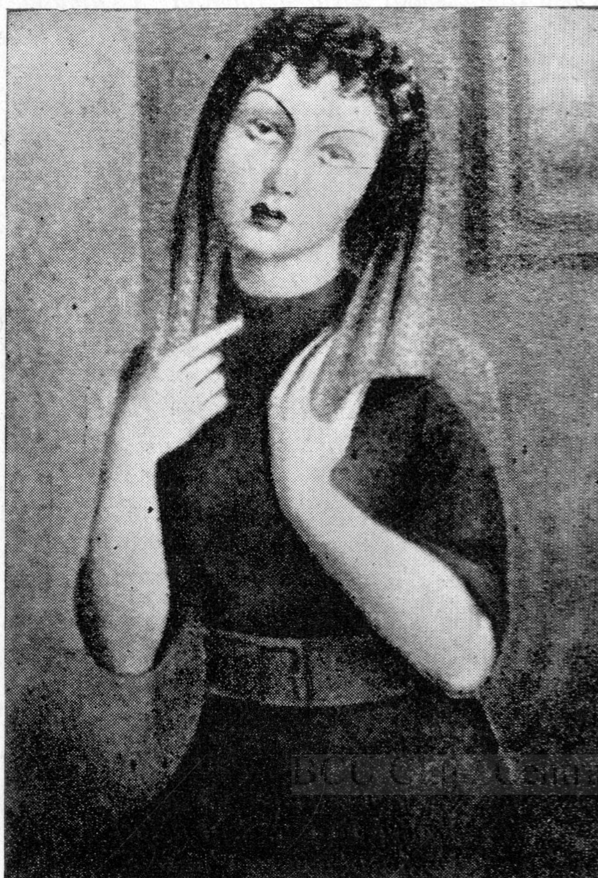
Sau doruri vii au plâns asnoapte stele
Din zarea troienită de tăceri?
Cine-a trecut în zori peste vâlcele
Cu zvon de 'nmiresmate adieri?

Povara prinsă 'n amforele grele
Sclipind în zori de roze-primăveri,
E plânsul tainic de nemângâeri
Sau dar de pietre-scumpe 'n toate cele...

Cine-a trecut în zori peste vâlcele?

MIHUŢ VIORICA

de EUGENIA MUREŞANU

Vlad Nicolescu: Pozând

Privesc în banca din faţă: două picioruşe neastâmpărate îşi leagănă sprinţar botinele ca nişte scrâncioabe mecanice. Mă cufund în jocul acesta fără sfârşit, hotărîtă să le surprind oboseala. Ele par însă nişte marionete miraculoase fiindcă deasupra băncii, Mihuţ Viorica priveşte atentă în jos, iar degetul urmăreşte în linii drepte brazdele din carte...

Acum, scrâncioabele s'au încrucişat şi sborul porneşte cu mai mult avânt, ameninţând să se ciocnească de pereţii băncii.

Ochii mari, mereu înspăimântaţi, cu gene sburlite, sunt nespus de cuminţi. Nu clipesc deloc. Parcă n'ar fi o înjghebare plăpândă, zidită din licurici şi ciripit, într'o primăvară trecătoare.

Acum e rândul ei să citească. Botinele îşi curmă jocul, o clipă doar, ca să reînceapă cu o viteză ameţitoare.

Atât. Alt neastâmpăr pe care anii abia înmuguriţi îl cer avar, nu i-am găsit. Nici zâmbetul acela de pace şi lumină împrăştiat în toată figura unui copil, nu l-am văzut. Râsul ei îmi pare strigătul unei dureri din adâncimi tăinuite, ca şi privirea tristă, goală. E prea cuminte, liniştită ca zarea, departe de lumea ei ca un sbor fără întoarceri.

O găsesc mereu aci. Iarna cu aceiaşi rochie ca şi vara. In fiecare anotimp însă, alt petec şi alte culori pe cari mătuşa ei, vânzătoare de mere prin colţuri de străzi, i-le potriveşte cu multă măestrie.

Mihuţ Viorica!

Unde ţi-e zâmbetul limpede ca stropii de apă pe cari alunecă cântecul de trezire al lumii?

Unde ţi-e mirarea din ochii prea cuminţi în cari basmele cu diamante şi-au scuturat toate luminiţele?

Unde ţi-e ascuns clinchetul din glasul care ar trebui să răsune ca o pietricică jucăuşă într'un pahar de cleştar?

Mihuţ Viorica!

Pentru mine, ochii tăi sunt o fâlfâire spre taina unei lumi rare, a marei nevinovăţii. *Ca tine, mic copil, sunt mii şi mii de astfel de flori cari mor strivite de-un ger mai groasnic decât cel ce ţine un anumit timp; gerul care stoarce*

I. Panteli Stanciu: Ţigancă vânzătoare de ziare

pe nesimțite, dealungul unei vieții, privirea nevinovăției de odinioară ți-o preface într'o încruntare mai fioroasă decât moartea; sau gerul care usucă mânuțele-acelea de îngeri, cari în loc să strângă în palma lor sărutările fierbinți ale măicuței, ele strâng, amarnic, bănuții svârliți în grabă de mila trecătorilor.

Acum, când jocul botinelor ți s'a oprit și cu ochii mari în cari ai strâns toată mila din lume, mi-ai spus: „Vă rog nu mă buctați că mă trimite mătușa la azil", *ce-aș putea să-ți mai răspund?!*

Regină, peste veacuri

de EUGENIA MUREȘIANU

Sunt plecări din această lume a pământescului, atât de suave și de necrezut, că par o tămâiere din altar ce se risipește, tainic, până în cele mai amare ascunzișuri ale sufletului.

Plecări, fără întoarceri.

Ca sborurile plăpânde din înălțimi de creste argintate, cari se opresc acolo, sus, în apele luminii de smarald, fiindcă acolo e hotarul împărăției lor.

Așa a plecat o Regină, dar nu e oare numai o părere?

Legendă a fost dela început, totul s'a țesut pe fir de vis și fantastic, ca o broderie cu luceferi, și-acum ea prinde aureolă și dincolo de veac.

Dar gândul și sufletul Ei erau de mult acolo unde mirajul singurătății îi desvăluia mereu alte nestemate.

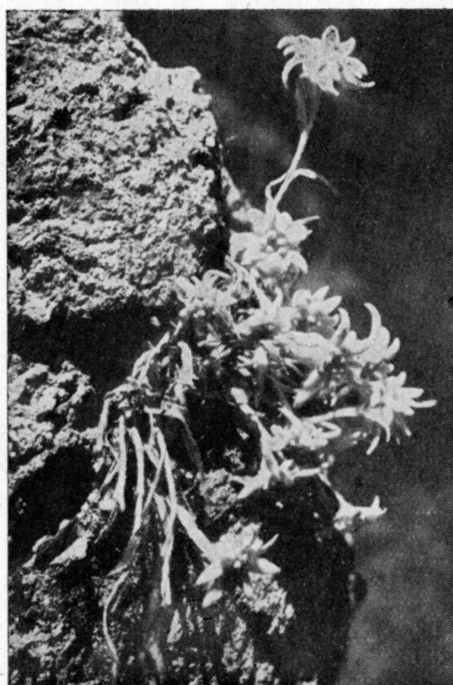
Și de acolo visul a început să zidească o mare bucurie pentru țara Ei, vijelios destin înfipt într'o zodie hotărîtoare a Istoriei.

Maria, Regină a unui neam pământesc e și acum Regina lui, din aceleași înălțimi de creste argintate unde toată viața sufletul Ei se risipise ca o despletire de lumină peste flăcări de curcubeu.

Acolo o chema Cerul limpede din lumea neființei din care-și țesuse o lume nouă și pacea, pacea din bolțile de azur din care-și făurise lăcaș de slovă și scriptură.

Acolo I-se împletise diademă din scântei de stele, diademă nepieritoare ca și misterul lumii ce-o născuse.

Regină a veșniciei, ce slovă mai sublimă I s'ar fi putut înscrie în destinul care el însuși a fost un fir legat de veșnicie?

Floarea reginei

PLOAIE

de Pr. TEODOR CICEU

Norii s'au lăsat pe dealuri,
Grei, cu apa lor de ploaie,
Vântul s'a pornit în valuri
Vârful plopilor să 'ndoaie.

Cade 'n valuri furtunoasă
Ploaia, ca un râu de sus;
...Doamne, cât de mânioasă
Vine astăzi din Apus.

De pe coastă vin în ropot
Valuri de pohoiu într'una,
La biserică din clopot
Trag să 'mprăștie furtuna.

Tună tare peste dealuri,
Fulgeră și suflă vântul,
Apa iesă peste maluri
De se clatină pământul.

Oamenii ca prin minune
Roagă cerul să se 'ndure,
Vitele dela pășune
S'au ascuns pe sub pădure.

Palidă, la apă fuge
Toată obștea satului,
Năcăjiți că le distruge
Roada sămănatului.

Un bătrân, cu pasul greu,
Liniștit privea la ploaie:
– ...Ce bine face Dumnezeu
...Inima ni-o mai înmoaie.

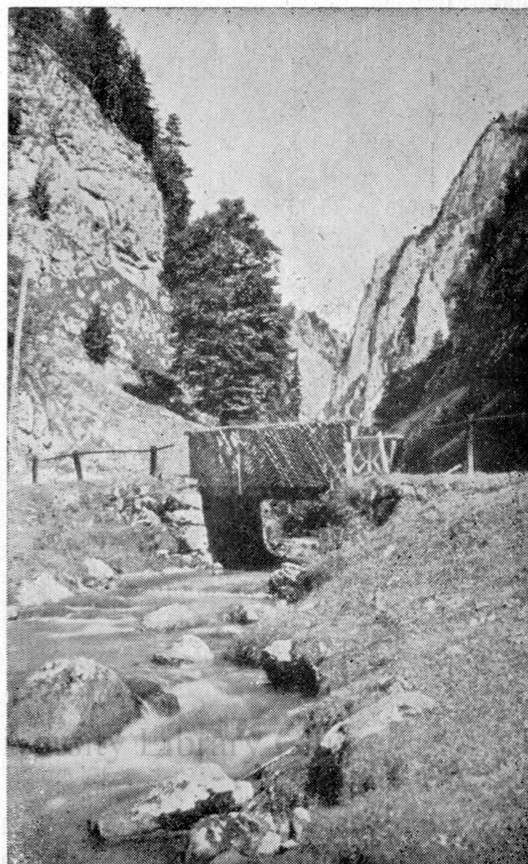
Cum ar putea creşte poporul român?

de Docent Dr. CONST. STANCA

II.

Situaţia capitalului uman în Europa.

Pe lângă toate războaiele, care au existat fără intrerupere pe toată suprafaţa pământului nostru şi în toate timpurile, şi pe lângă toate epidemiile care decimau în scurte intervale populaţia, natalitatea generală a mers crescând. Aceasta creştere progresivă a ajuns să neliniştească oamenii de ştiinţă, cari făceau calcule, prin care arătau, că progresul natalităţii va aduce nu peste multă vreme, cea mai neagră mizerie pentru stăpânii pământului şi cereau, ca naşterile la fiecare popor să fie reglementate, după întinderea pe care o are ţara şi după posibilităţile pe care le poate oferi, sub raportul alimentării. Prezicerea teoretică a lui *Malthus,* care arătă o suprapopulaţie deja pentru secolul al XIX-lea nu s'a adeverit, căci s'a constatat un fapt neaşteptat: creşterea populaţiei în vremea noastră şi-a încetinit ritmul, aceasta se observă îndeosebi la sfârşitul sec. al XIX-lea şi la inceputul sec. al XX-lea. Simptomele acestui ritm

Cheia Dâmbovicioara

Mişu Popp: Pe gânduri

scăzut devin din ce în ce mai ameninţătoare, *mai ales la popoarele, cari nu au reuşit încă să-şi corecteze procentul mortalităţii în sensul de a-l coborî cât mai jos posibil.*

In acest stadiu ne aflăm şi noi Românii!

Avem pretenţia de-a ne considera ca ori ce popor tinăr — *ascendent,* deci dela care s'ar pretinde o tendinţă vădită de sporire numerică progresivă, ceeace înseamnă *că natalitatea să fie cu mult mai mare decât mortalitatea,* cu atât mai mult cu cât pământul romănesc mai suportă încă uşor de 3 ori atâta populaţie pe câtă avem azi.

La noi *mortalitatea generală* este de 19—20‰, când alte ţări ca *Olanda* şi *Danemarca* au redus-o dela războiu încoace la 10‰. La noi deci se pierd din negligenţă şi din indolenţa proverbială a românului anual 10—12‰ din populaţie, în mod cu totul inutil, deci *vieţi cari cu puţină grijă s'ar putea salva,* datorită progresului ştiinţei medicale şi progeselor higienice şi sanitare. Pierderea aceasta inutilă, în cifre face cam 200 mii de vieţi omeneşti anual, atât de utile familiei şi statului. Războiu deci cauzelor, cari în 5 ani ne răpesc 1 milion de oameni!

Cu ocazia recensământului din 1933 ţara noastră avea 19 milioane 196 mii locuitori pe o suprafaţă de 294.967 $km.^2$, deci revin pe 1 $km.^2$ **63** locuitori.

Faţă de aceiaşi epocă,

Polonia are	73	locuitori pe 1 $km.^2$
Franţa	74	„ „ „
Cehoslovacia	98	„ „ „
Italia	128	„ „ „
Germania	130	„ „ „
Anglia	181	„ „ „
Belgia	258	„ „ „

iar *mai puţin* decât noi are

Jugoslavia cu	50	„ „ „
Bulgaria „	50	„ „ „
Norvegia „	9	„ „ „
Rusia „	7	„ „ „

Comparând deci situaţia noastră cu a *Belgiei,* vedem că posibilităţile noastre de sporire sunt în raport de 61 la 245 locuitori la $km.^2$, deci *situaţia la noi e de 4 ori mai avantajoasă decât în mica ţărişoară Belgia.*

Prin urmare *la noi suntem departe de-a trebui să ne temem de o suprapopulaţie, care să primejduiască existenţa vitală a cetăţenilor statului nostru.*

După statistici oficiale, populaţia creşte în România într'o proporţie cam de *un milion la fiecare patru ani,* ceeace ar face în 50 de ani, aproape 12 milioane, deci peste 50 de ani România ar avea o populaţie de 32 milioane; dar ea va fi în realitate cu ceva mai mare, fiindcă sporul populaţiei în măsură atât de considerabilă, va mări progresiv şi sporul natalităţii. Iar dacă ne-ar succede să coborîm la jumătate procentul mare al deceselor, ca să ne rămână în fiecare an un excedent mare de vieţi salvate, populaţia României în 50 de ani, ar putea creşte până la 37–38 milioane locuitori. Inainte de războiu în România mică, natalitatea era de $42^0/_{00}$ cu un excedent de $16^0/_{00}$, acest excedent a scăzut apoi treptat; *România de azi totuşi stă în fruntea ţărilor cu cel mai mare procent al naşterilor, căci* **natalitatea noastră e cea mai mare în Europa!** Se nasc anual cam 650.000 copii, ceeace face $31–32^0/_{00}$ dar – fapt dureros – tot noi suntem – după Bulgaria – *cu cea mai mare proporţie a deceselor: $19^0/_{00}$.*

Dacă s'ar lua măsuri serioase s'ar putea restrânge mult aceasta înspăimântătoare proporţie de decese, cari *abea* asigură un excedent de $12–13^0/_{00}$. După cercetările şi studiile făcute de d-l *Dr. Râmneanţu, România* dela războiu încoace *în loc să-şi urce excedentul de naşteri, l-a împuţinat progresiv.* Semnele alarmante ale acestei decadenţe le arată unele regiuni din ţară – ca *Banatul* şi *Maramureşul,* unde *descreşterea excedentului natural s'a coborît până la zero şi a ajuns chiar şi valori negative.*

Din cele circa 20 milioane suflete, cari trăiesc azi pe pământul românesc, 15,200.000 trăiesc la sate, ceeace reprezintă $75^0/_0$ locuitori săteni, în marea majoritate lipsiţi de binefacerile cunoştinţelor higienice şi sanitare; de aceea marele procent al deceselor la populaţia rurală, cari decese ating îndeosebi copiii sub 14 ani: *ne mor aproximativ 200.000 copii până la 14 ani, din care peste 120.000 sub un an!*

Faţă de aceasta situaţie, *Rusia* până prin 1925 avea o natalitate de $42^1/_2{}^0/_{00}$, cu un excedent de $19{\cdot}0^0/_{00}$, Bulgaria cu $38^0/_{00}$ naşteri şi cu un excedent de $18^0/_{00}$, Ucraina cu $38^0/_{00}$ naşteri şi cu un excedent de $18^0/_{00}$.

Toate celelalte state azi au o natalitate mult mai scăzută, şirul îl încheie o soră a noastră *Franţa,* cu o natalitate de $19^0/_{00}$ şi cu un excedent dureros de mic, abea de $2^0/_{00}$.

Dealtfel Franţa sub raportul sporirii populaţiei a mers foarte încet, căci abea s'a ridicat dela 38 milioane cât era în 1866, la 40 milioane în 1921, până când Germania tot în acest interval de timp – abea de 55 ani – a ajuns să-şi sporească populaţia dela $38^1/_2$ milioane la aproape 60 milioane. Până când Franţa, abea a crescut în 55 ani, cu 2 milioane, Germania s'a sporit cu 20 milioane!

Şi când ne gândim că în Franţa cad pe 1 $km.^2$ abea 76 locuitori faţă de 132 locuitori pe acelaş $km.^2$ în Germania! Franţa are suficient teren încă la dispoziţie, pentru ca să poată alimenta uşor şi bine un număr chiar dublu de cetăţeni, faţă de numărul pe care îl are azi. In Franţa înainte de războiu natalitatea era de $19{\cdot}5^0/_{00}$, aceasta cifră se menţine şi astăzi. De altfel şi în Germania se arată azi o uşoară descreştere a natalităţii, căci înainte de războiu cifra era de $29{\cdot}5^0/_{00}$, azi a scăzut însă la $22^0/_{00}$. Acelaşi fenomen se observă şi în Anglia, unde înainte de războiu natalitatea era de $24^0/_{00}$, după războiu a scăzut la $19^0/_{00}$.

Cu toate aceste *populaţia Europei este în creştere lentă* şi progresivă, fapt datorit combaterii mortalităţii, îndeosebi celei infantile, pentru care toate statele au intreprins azi o luptă foarte aprigă.

E bine să ştim că în *Europa,* din anul 1350, când populaţia totală atinge cifra de *100* milioane locuitori, abea a crescut până la anul 1850 (deci în 500 ani) la *267* milioane, ca aceasta cifră să

se dubleze azi, deci în mai puţin de 90 ani, la cifra de 500 milioane locuitori.

Scăderea mortalităţii pentru Europa începe în a 2-a jumătate a secolului al XIX-lea, căci aci apare epoca descoperirilor metodelor de desinfecţie şi de cunoaştere a cauzelor boalelor infecţioase, deci a microbilor. De aci începe apoi o combatere raţională a epidemiilor mari, pe cari azi ştiinţa medicală le-a putut scoate definitiv dintre cauzele cari ridicau considerabil cifra mortalităţii generale. După cercetările statisticienilor populaţia Europei azi creşte anual cu $3^1/_2$–4 milioane locuitori, ca în anul 2000 ea să ajungă cifra de 800 milioane, atât cât pământul Europei ar putea *încă* suficient alimenta.

Contemplând cifrele acestea şi perspectivele pe cari le deschid, noi Românii nu avem să ne temem de nici un pericol care ar urma dintr'o suprapopulare a ţării noastre. România are datoria de-a progresa în privinţa sporirii numărului locuitorilor: nu e nevoie numai decât să se ridice natalitatea, deocamdată ar fi suficient să se menţină la valoarea ei de azi; *trebue însă combătută energic mortalitatea,* deziderat care este uşor de realizat *dacă poporul nostru ar învăţa o mai bună preţuire a noilor vieţi şi a sănătăţii copiilor lui!* Pentru ca să ajungem, ca poporul nostru să înveţe aceasta preţuire a vieţii copilaşilor săi, asistenţa medicală şi cea socială trebuie să se ocupe tot mai mult de mame şi de copiii, până la vârsta de 8–10 ani, nu numai la oraşe dar îndeosebi la sate! Dacă lupta împotriva mortalităţii infantile şi protecţia mamei şi a copilului ar da roadele aşteptate, după calculele noastre medicale, în vre-o câţiva ani am putea ajunge să reducem mortalitatea infantilă dela $15^0/_{00}$ la 9–$10^0/_{00}$. Deci combaterea mortalităţii atât a celei generale, cât şi mai ales a celei infantile, începută şi la noi de vre-o câţiva ani de către eminenţii nostri specialişti, trebuie continuată cu toată energia; să nu aşteptăm ca să ne ajungă declinul natalităţii cu o aşa de mare mortalitate, fiindcă am ajunge la o populaţie staţionară, ceeace nu este de loc în interesul vieţii noastre de stat tinăr. De aceea salutăm cu bucurie hotărîrea fostului Ministru al Sănătăţii d-l *Dr. Costinescu* şi a celui actual d-l medic-General *Dr. Marinescu* de-a înfiinţa maternităţi în toate oraşele mai mari.

Până când în mediul rural în cea mai mare parte a României întregite, natalitatea se menţine la valorile ei sănătoase, până atunci *în mediul urban ea scade progresiv;* îndeosebi se observă această diminuare a natalităţii la clasele de intelectuali, căci între intelectuali există şi azi o vădită şi permanentă tendinţă în scopul diminuării naşterilor. Deşi după *Lundborg* rezerva biologică a naţiunei nu o dau clasele superioare, ci clasele aşa zise mijlocii: pătura compactă dela sate şi clasa muncitorilor manuali, totuşi o ţară ca a noastră, care vrea să ţină pas cu celelalte state în evoluţia progresivă a Europei, nu se poate lipsi de aportul valoros pe care l'ar putea da societatea intelectuală prin urcarea natalităţii şi în păturile sale.

III.

Factorii cari determină la noi mortalitatea urcată.

Analizând *factorii* mai importanţi, *cari contribuie la mortalitatea urcată din ţara noastră,* ajungem la triste constatări.

Mai întâiu de toate, trebuie să atribuim o mare parte de vină, *tipului de viaţă scoborît,* al ţărănimei noastre în multe ţinuturi ale ţării, îndeosebi absenţei simţului pentru higienă, la care se adaogă apoi sărăcia şi mizeria unei bune părţi a populaţiei rurale. Deschizând cea mai recentă statistică a oficialităţii noastre de recensământ, condusă de Dl Dr. *Sabin Manuilă* aflăm, că mai sunt încă 40.485 familii $(1\cdot31^0/_0)$ cari locuesc în bordee. Din totalul de cu ceva peste 3 milioane de locuinţe la ţară, abea 772.594 sunt construite din cărămidă şi vre-o 200.000 din piatră, restul se împarte astel: 1 milion case din lemn şi 1 milion case „construite" din pământ. Din aceste locuinţe 524.394 au ferestre fixe, ceeace presupune o imposibilitate de aerisire. Podele pe jos sunt întâlnite numai la un număr de 887.613 locuinţe, celelalte 1,188.207 sunt „podite" cu pământ, ceeace permite îmbibarea cu microbi şi care prin întrebuinţare face praf, prielnicios microbilor.

Dependenţe higienice (cum ar fi latrinele) au 1,400.000 case ţărăneşti, restul de 1,600.000 *nu cunosc acest lucru!* Nici vorbă de instalaţii de baie, factor de primul rang în profilaxia boalelor. Majoritatea locuinţelor ţărăneşti sunt suprapopulate, fiind compuse dintr'o tindă, deobiceiu nelocuită şi dintr'o cameră, care adăposteşte uneori 8–12 persoane şi câte-odată şi câte-o cloşcă doauă cu pui.

Locuinţa este unul dintre factorii cari apasă cumplit pe cei săraci. Intre sărăcie şi locuinţă slabă, este o strânsă legătură. Şi când ne gândim, că unei persoane trecute de 10 ani, îi trebuie un volum de aer de $12\,m^3$! Unde vom putea găsi îndeplinite aceste condiţii, când într'o cameră sunt nevoiţi a se adăposti câte 5–8–12 persoane? Până la rezolvirea acestui atât de important deziderat

medico-social, va trece încă multă vreme, până atunci tuberculoza, malaria, sifilisul, scarlatina și celelalte boale infecto-contagioase își vor culege an de an jertfele obicinuite, secerând bogat chiar între viețile cele mai fragede.

Ca să dăm un exemplu clasic despre influința mediului de acasă asupra copiilor familiilor sărace și de muncitori, e suficient să arăt diferența între soartea copilului crescut în condițiile igienice ale unei îngrijiri pricepute și a copilului neglijat. Astfel *Fabrica de tutun* din Cluj, instituind un „Leagăn" pentru copiii sub 1 an pentru muncitoarele din fabrică, i-a pus sub îngrijirea unor persoane, specializate în ocrotirea copilului la sân. In curs de 17 ani, nu a murit nici unul, cât timp au stat copiii sub ocrotirea pricepută a acestora; în schimb imediat s'au semnalat îmbolnăviri grave dupăce copiii au fost dați în îngrijirea familiei. Rezultatul a fost că dintre acești copii îngrijiți acasă au murit în al doilea an de copilărie 4%, aproape toți în maladii intestinale, consecința unei alimentații greșite.

Locuințele care nu primesc lumina zilei direct și în cantitate suficientă, sunt în mare măsură contaminate de tuberculoză. *Contaminarea femeilor este mai mare decât a bărbaților;* aceștia ziua întreagă umblă în aier la câmp, la oraș, la târguri, pânăcând femeile rămân acasă și dacă locuința nu este higienică, ea va suferi mai curând sau mai târziu consecințele ei nocive.

O statistică vine să verifice aceste constatări arătând, că *mortalitatea femeilor între 10–25 ani, întrece pe a bărbaților la aceeași vârstă, cu 30–50%.* Nu e nevoie ca să posezi cunoștințe speciale de igienă pentru a-ți da seama de raportul strâns, ce trebuie să existe între locuința mizerabilă a țăranului și bolile care îl pândesc. Foarte clar se evidențiază acest raport cu ocaziunea epidemiilor de scarlatină, pojar, difterie, tusă convulsivă, când în urma aglomerării unei familii întregi și numeroase într'o singură cameră, infecția se transmite imediat dela primul la celalalt. *Cu cât o casă are mai puține camere, cu atât mai mare este mortalitatea;* în ceea ce privește *mortalitatea generală* ea se prezintă astfel: *în locuința cu o cameră* pe 1000 locuitori mortalitatea face 20·00‰ la aceia *cu două camere* e de 16·50‰, *cu trei camere* de 12·50‰ și la locuința cu 4 sau mai multe camere mortalitatea este de abea 10·00‰. In ceeace privește însă *mortalitatea infantilă,* deci la copiii până la 3 ani, ea este de *40·50‰ la locuințele cu 1 cameră,* de *32·00‰ la cele cu două camere,* de *18·00‰ la cele cu 3 camere* și de *10·00‰ la locuințele cu patru sau mai multe camere.*

Funeraliile M.

Cortegiul funebru plecân

Keyserling a studiat *raportul care există între înbolnăvirile de tuberculoză și numărul camerelor de locuit.* Cu cât o familie are mai multe camere de locuit, cu atât sunt mai puține cazuri de tuberculoză. Au fost examinați în privința aceasta 6521 bolnavi de tuberculoză, între cari 42% au avut o singură cameră, în care locuiau cu ceilalți membrii ai familiei, 41% au avut 2 camere, 11% 3 camere și 6% au avut patru camere.

Și fiindcă tratăm chestiunea gravă a tuberculozei, să-mi fie permis să arăt *că influința mamei bolnave asupra copiilor sănătoși, e mai defavorabilă în primii doi ani de după naștere, decât influința tatălui,* astfel: mortalitatea copiilor în primul an de viață a fost de *38% dacă mama a fost tuberculoasă și numai de 31% dacă tatăl a fost tuberculos.*

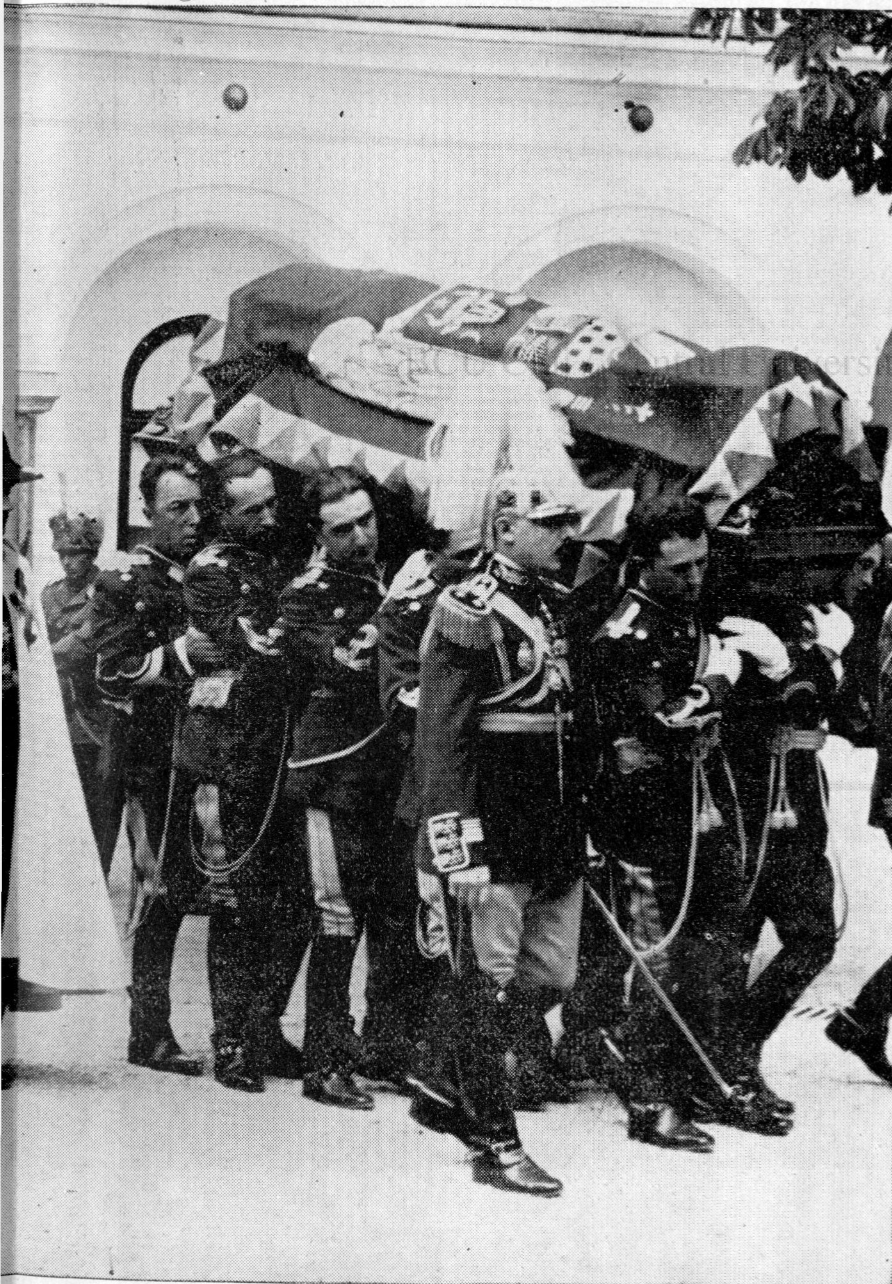
Ar putea cineva întreba după toate aceste: *să se admită unui tuberculos căsătoria sau nu?* Din punctul nostru de vedere al medicilor, răspunsul este categoric: *nu!* Și totuși căsătoriile se fac și între tuberculoși, căci îndeosebi pentru bărbat noua stare civilă asigură perspectivele unei ameliorări ale boalei prin noul mod de viață, care este de acum o sursă de confort pentru el: acest confort nu poate decât să influințeze favorabil asupra stării lui sanitare; pentru femeia tuberculoasă însă garanțiile de vindecare sunt mult mai mari în casa părintească, unde adeseori nu are nici o obligație; va fi însă imediat cutropită după căsătorie de grijile și de oboselile casnice și ce e mai grav: sarcinile și nașterile o vor epuiza, o vor slăbi.

O altă mare problemă este *igiena gravidității, a nașterii și a lăuziei,* care la sate este cu totul neglijată. La aceste se adaogă lipsa moașelor calificate, căci, sunt comune în cari asistența pentru nașteri o face câte-o femeie mai în vârstă, care lucrează empiric și fără nici-o răspundere. Din cauza aceasta se pierd iarăși un număr destul de mare de mame și de noi-născuți, cari altfel ar fi putut fi salvați, dacă nașterea ar fi fost asistată de-o moașă diplomată, care să cunoască toate fazele unei nașteri normale sau anormale, putând chema în caz de complicație din timp medicul cel mai apropiat.

Natalitatea este compromisă și prin *boalele* numite *venerice, blenoragia* și *sifilisul;* acesta din urmă azi contribuie mult mai puțin ca mai demult la creșterea mortalității primei copilării.

Blenoragia odată trecută la organele genitale interne femeești, dă o sterilitate de 85% din cazuri. Medicii specialiști pot aduce contribuțiuni statistice bogate despre marele

S. Regina Maria

...nd dela Palatul Cotroceni

număr al femeilor, cari caută remediu contra sterilității lor și la cari și după 10-15 ani de căsătorie se mai găsesc încă semnele obiective ale infecției din prima lună de după căsătorie. *Burckhard* arată că din 249 căsătorii, în care unul sau ambii soți au fost blenoragici, s'au născut 523 copii, iar din alte 356 căsătorii, între soți sănătoși, s'au născut în același interval de timp 1119 copii, deci cu 33% mai mult decât din grupa căsătoriilor compromise prin blenoragie.

După blenoragie *sifilisul* este cea mai întinsă și cea mai frecventă boală sexuală; pe când la noi ea este abea acum pe la mijlocul declinului, la alte state ca *Danemarca, Svedia,* este redusă la cifre disparente; prin introducerea grabnică a metodelor de combatere, sunt speranțe că în curând această boală dispare de pe arealul țării noastre. Pericolul pe care il reprezintă sifilisul pentru căsătorie este *transmiterea lui dela soț la soție.* Și aci ca și în blenoragie de obiceiu *soțul este acela care aduce boala în familie,* deaceea certificatul de căsătorie ar trebui să fie obligator cel puțin pentru soț. Sifilisul compromite căsătoria prin desele avorturi spontane sau nașteri premature, cu copii neapți pentru viață, sau copii ce se nasc morți, ori copii ce se nasc vii la termen, dar cari mor scurt timp după naștere. Sunt cazuri în cari femeia sifilitică și netratată naște 6-7 copii morți și abea la urmă unul sau doi vii, dintre cari abea unul are șansele să rămână în viață. Și câți dintre aceștia nu prezintă *tare hereditare,* care ii fac mai mult un balast, decât câștig pentru societate și pentru stat.

In privința *alcoolismului* ca factor de depopulare avem de-a aminti că, cercetări statistice bine documentate arată că alcoolismul produce și agravează boli și ceeace e mai evident: *scurtează viața* cu 13-35% față de standardul normal. Tot statisticile ne arată că la alcooliști *natalitatea nu este redusă, uneori pare a fi chiar urcată,* dar in schimb mortalitatea infantilă este foarte urcată. Alcoolismul părinților poate cauza *defecte congenitale* și *postnatale* in prima generație. Acestea apoi dau la rândul lor naștere la alte generații cu alterațiuni congenitale ori tardive, ceeace duce la degenerescența progresivă a familiilor ce vor urma. De aci vor eși apoi cei ce dau atâta de lucru statului: idioți, cretini, vagabonzi, criminali etc.

Dar, cine mai poate azi contesta raportul dintre alcool, crime, accidente, boale, prostituție, demoralizare și desorganizarea familiei? Suferința și mizeria rezultată din alcoolismul părintelui, se resfrânge nu numai asupra familiei ci și asupra prosperității și capacității de afirmare a întregei națiuni. Alcoolismul nu este numai o problemă specială socială dar și una națională, drept aceea în propaganda care trebuie să se facă și pe acest teren, să fie hotăritor nu atât interesul individului, ci în primul rând al Națiunii; privind deci problema prin prisma intereselor supreme naționale, se vor putea fixa directivele de urmat.

In capitolul următor vom vedea cum se prezintă *natalitatea în raport cu situația materială și culturală a locuitorilor.*

PAUL VERLAINE:

Cântec de toamnă

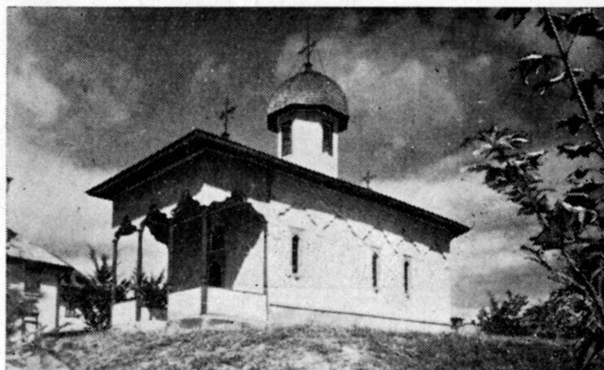
trad. I. V. SPIRIDON

Al toamnei lin
Și lung suspin
De vioară
C'un monoton
Și lânced ton
Mă 'nfioară.

Palid, oftând
Năbușit, când
Timpul vine
Trecutu 'l strâng
Și ca să-l stâng
Plâng în mine...

Și-așa mă duc
Pe-un vânt năuc
Ce mă poartă
Aici, colò
Ca și pe o
Frunză moartă...

(Din vol. „Paysages tristes".)

Biserica Bucur din București

EDUCAȚIE

IN DOSUL UNOR AMĂGIRI

de D. CĂLUGĂR

Grigorescu: Mica bretonă

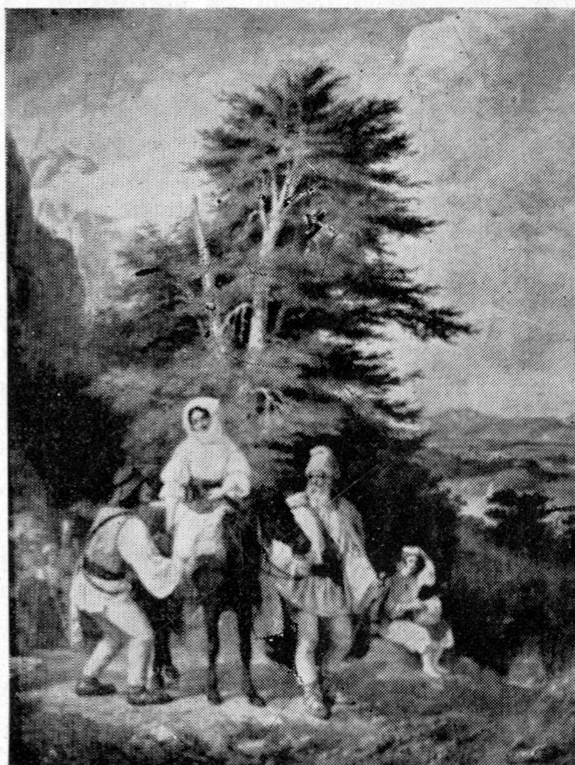
De multe ori suntem în situația de a căuta diferite pretexte în temeiul cărora dosim și justificăm multe din propriile noastre defecte și întrelăsări. Căutăm adică să obținem o autojustificare în fața propriei noastre conștiințe. Desigur, aceasta este o procedură curioasă și care, de fapt, nu ne eliberează de răspundere. Doar conștiința noastră, dacă nu este falsificată, nu se lasă chiar atât de ușor amăgită.

Oricum ar fi și oricât de puțin eroică ar părea, procedura psihologică sulevată mai sus are un oarecare caracter de comoditate. Poate că tocmai din acest motiv suntem și ispitiți să o întrebuințăm în multe împrejurări ale vieții. O întrebuințăm chiar și în educația copiilor noștri. Deși această afirmație apare într'un vesmânt oarecum curios, ea nu este totuși lipsită de temei. Lucrul acesta se va evidenția în cele următoare.

Așa, în general vorbind, suntem mereu amăgiți să-i vedem pe copiii noștri aproape totdeauna mai mici și mai nepricepuți decât sunt însă ei în realitate. Voim să-i știm mereu în drăgălășia primilor patru, cinci ani ai vieții lor. Desigur, acesta e un sentiment frumos. Dar în temeiul acestei dorinți scuzăm de prea multe ori diferite mici (?) transgresiuni ale copilului. „E numai un pumn de om! Ce știe el, micuțul! Mai are destulă vreme înainte!" Cu asemenea aprecieri justificăm foarte adesea atitudinile nepotrivite ale copiilor noștri, atitudini cari în realitate isvoresc din lipsa noastră de supraveghere, din educația puțin corespunzătoare pe care le-o îmbiem acestora. Tocmai fiindcă în aceste manifestări nepotrivite se oglindește propria noastră răspundere, nici nu prea îndrăsnim să luăm repezi și hotărîte măsuri de îndreptare. E mai comod doar să ne ascundem după deget, decât să fim sinceri cu noi înșine și, desigur, și cu mai micii noștri!...

Și, urmând această cale, ne trezim că pruncul este în etatea școlarității. El iese acum din mijlocul nostru și intră în societatea celor de o seamă cu sine. Dar acum? „Cu cei șapte ani de-acasă, ori fără aceștia?" De multe ori „fără cei șapte ani de-acasă." Și, Doamne, mult spune aceasta! Cât o carte de pedagogie! Cine a formulat atât de concis și plastic numita zicătoare, trebue să fi fost „om cu cap."

Sub diferite pretexte, procedăm în felul de mai sus încă pe când copiii sunt în leagăn. Crezând că atunci, pentrucă nu vorbesc, nici nu în-

Nicolae Barabas: Sălișteni mergând la târg

țeleg anume atitudini de-ale noastre, ne permitem adesea ceeace nu concordă cu principiile unei educații sănătoase. Copilul are însă un spirit de observație foarte treaz. El e mereu curios și vrea să învețe tot ceeace îi apare înaintea ochilor. Amănuntele, gesturile, încruntările, certurile noastre, — toate sunt oarecum spionate încă din cele dintâi luni ale vieții. Dacă ar putea vorbi copilul în aceea epocă timpurie, multe din atitudinile părinților ar suferi o corectare! Abia mai târziu, când auzim câte „o minunăție din gura copilului", rămânem oarecum uimiți și ne tot întrebăm din ce isvorește aceasta. Deși, în multe cazuri, ne dăm seama că chestiunea își are rădăcina în propria noastră viață, totuși nu îndrăsnim să exteriorizăm acest simțământ. De ce? Ni se pare mai comod a crede că e vreme de îndreptare. E mai comod să lăsăm amăgirea în pânza vieții noastre, decât să fim rezoluți cu noi înșine.

In aceeași situație ne duce adesea chiar și prea marea noastră dragoste pentru copii. Adică, propriu zis, nu insași dragostea părintească, ci mai degrabă modalitatea în care o manifestăm pe aceasta. Voind să-i coborîm, mai ales primului născut, luna pe pământ, ajungem în impasul de a răspunde pretențiilor copilului numai prin „da." Astfel, prin continua eliminare a lui „nu", ne trezim cu copii capricioși, pretenzivi, întrecuți, neînfrânați, etc. Abia când suntem deja în fața unei asemenea realități devenim și noi încruntați, nervoși și oarecum nemulțumiți cu situația și „îl mai și snopim" pe copil. De ce? Pentrucă numai pe el îl găsim vinovat. Nu e el răsfățatul și pretensivul? Desigur. Dar unde se adâncește rădăcina acestei stări de lucruri? Răspunsul la această întrebare ne apare clar, dar nu îndrăsnim să-l exprimăm, fiindcă... e și el incomod. Și așa rămânem din nou în amăgire.

Ne amăgim apoi și crezând că pruncii noștri sunt buni și cuminți, sunt totdeauna mai buni și mai cuminți decât ai vecinului. După o sfadă, o mică încăerare copilărească, suntem înclinați a crede că tot alți copii au provocat cearta. Ai noștri devin totdeauna mângăiați și arătați ca victime. Astfel, le răpim noi înșine simțul răspunderii și ne răpim noi înșine posibilitatea prin care am putea corecta multe din înclinările rele ale copiilor noștri. De cele mai multe ori ne dăm seama de aceasta, dar nu îndrăsnim să pășim energic spre luminiș.

In umbra unor asemenea amăgiri și încă a multor altele de acelaș fel, se deapănă adesea educația familiară a copiilor noștri. Cu aceste defecte îi trimitem apoi la școală..., iarăși amăgindu-ne, credem că această instituție și numai ea e datoare să ni-i crească „în cinste și bunăcuviință." Noi ne scuturăm acum oarecum de o bună parte a răspunderii. Dar cum va putea îndrepta școala ceeace a înrădăcinat atât de adânc familia în copil? Să fim deci cât mai sinceri cu noi înșine și cu copiii noștri, încă din primele zile ale vieții acestora. Așa fiind, nu vom avea prilej să ne plângem de nimic nici noi, nici copiii noștri și, desigur, nici vecinii noștri.

ISVORUL

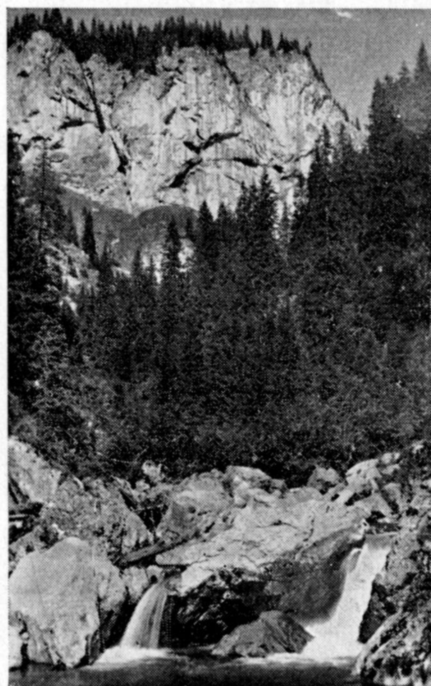
de ILIE MĂNIȚIU

Curge isvorul, lin, lin,
Suspină rar clin, clin,
In câte-o băltoacă cât un degetar,
Plină cu fluid mărgăritar.

Vin paserile, rând, rând,
Din vinul pământului, bând,
Inalță slavă Vierului,
Plutind pe apele cerului.

Isvorul împarte darnic, darnic,
Apă răcoritoare, plugarului harnic,
Ca să aibă paus pe lumea ailaltă,
Din mulțumirile-astrânse baltă.

Curge isvorul, lin, lin,
Șoptește rar, clin, clin,
Zăbovind să-și astrângă rândurile,
Cum poposește omul, culegându-și gândurile.

Valea Ialomicioara

Unui bătrân de omenie

Dlui GHEORGHE SION

In murmur tremurat de șoapte
Tu ne apari mereu în cale,
Cum bunătatea zi și noapte
Se varsă 'n gândurile tale.

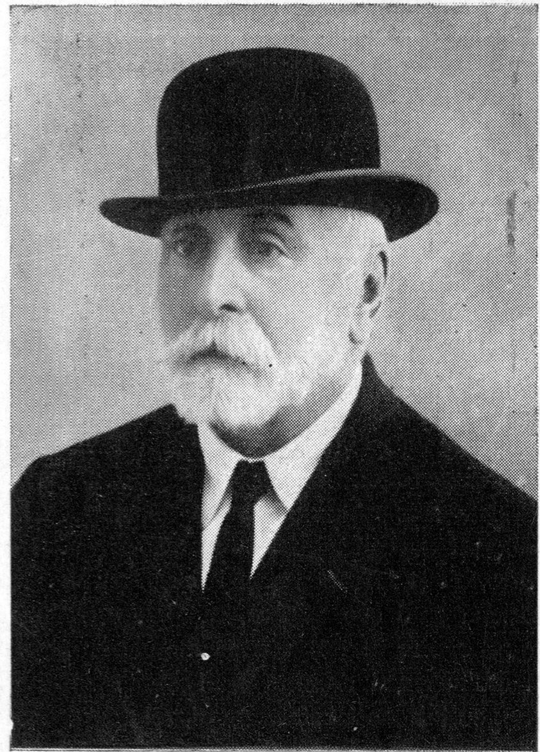
Acelaș vis de doruri sfinte
Ți-a împletit și azi cunună
Și-ai apărut ca și 'nainte
Cucernic și cu voie bună.

Din sufletu-ți curat și mare
Reverși pe urma ta lumină
Și 'mparți mai mult ca orișicare
Din dărnicia ta bătrână.

In vieața ta albită
Ca florile de primăvară,
Găsim o pildă fericită
De ce-i mai sfânt la noi în țară.

De-aceea azi mă bate firea
Să-ți scriu această poezie,
Să pun în versuri amintirea
Unui bătrân de omenie.

Pr. TEODOR CICEU

D. G. Sion

VITRINA CĂRȚII

CRONICA LITERARĂ

Nichifor Crainic: Ortodoxie și etnocrație

O carte nouă și bună este, pentru cetitorii pasionați, un prilej de sărbătoare. Și e firesc să fie așa, deoarece creația, de orice natură ar fi, este efort și rod ce produce bucurie. Intr'o familie nașterea unui copil veselește toată casa. Toți se bucură, pentrucă *s'a născut om în lume.*

Constatarea aceasta o verifică la noi în chip deosebit de înălțător d-l prof. univ. Nichifor Crainic, care oridecâteori își tipărește o lucrare nouă, face sărbătoare în țară, cum face și astăzi prin noua-i creație, – continuarea cunoscutelor *Puncte cardinale în haos,* – botezată: *Ortodoxie și etnocrație.*

Două noțiuni cari definesc un om și incununează o operă. Ortodoxia este dogma, esența spiritualității românești, – etnocrația constituția statului naționalist.

In peste trei sute de pagini, d-l Nichifor Crainic își desvălue magistral comoara gândirii asupra unor probleme cari sunt la ordinea zilei și pe buzele tuturor românilor, luminându-le cu o claritate și competență incomparabiă.

Incepe cu eseul despre *Copilărie și sfințenie.* Copilul e piatra unghiulară în noul sistem de organizare a statului. Bătrânii sunt „diformați" de ideologii și sisteme căzute. Revine tinerilor rolul de ziditori ai statului de mâne. Ca ei să corăspundă acestei misiuni istorice, li se cere imperios o educație integral creștină, o creștere după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, adecă întru sfințenie.

Obiectivele spre cari se îndreaptă astăzi naționalismul românesc sunt: desrobirea patrimoniului înstrăinat și românizarea lui. Ele se vor realiza prin *omul eroic,* prin munca metodică, neîntreruptă și desinteresată a eroului demofil. Omul acesta este idealul sufletului tinăr al țării, suflet ce „e ca peștera lui Eol, din care vor izbucni vijeliile curățitoare ale jertfei și ale eroismului."

Concepția noastră despre lume, viață și om este *ortodoxia.* Ea oglindește ierarhia cerească și ne deschide paradisul pierdut. Intre ortodoxie și naționalitate este acelaș raport, ca și între universalismul devenit local. „Catolicismul făcând din scaunul vicarului unicul său centru, universalizează ceea ce e local, pe când ortodoxia localizează ceea ce e universal."

Intre *ortodoxie și clasicism* nu există opoziție – cum crede d-l I. N. Herescu, – ci raporturi ca dela părinți la copii, deoarece elementele culturii apusene isi au isvoarele în Răsărit, în deosebi

în Bizanțul ortodox. „Europa latină... e foarte orientală în originile ei."

O atitudine critică, dreaptă și dârză, ia d-l Nichifor Crainic față de „Românismul" d-lui prof. C. Rădulescu-Motru, care nu e altceva decât *mistificarea românismului.* D-l C. Rădulescu-Motru a alcătuit un catehism al spiritualității românești anticreștin și antinaționalist. La argumentările și concluziile d-sale, d-l Nichifor Crainic răspunde – răsturnându-le – cu o logică și cu o luciditate clasică. Rareori critica a avut un rol mai însemnat și un reprezentant mai competent ca aci pe d-l prof. Nichifor Crainic în replicele față de românismul confuz și suspect al d-lui Rădulescu-Motru.

Dela românismul fals d-l Crainic trece la naționalismul autentic, înfățișat sub aspectul lui creștin ortodox și la fundatorul lui, doctorul Nicolae Paulescu; apoi la definirea, reliefarea și lămurirea altor probleme cari muncesc tâmpla autorului și frământă vremea noastră, cum sunt: spiritul autohton, cultul moșiei strămoșești, reintegrarea muncitorimii în națiune, naționalismul și cooperația, amintirea și cultul jertfelor, catolicismul și fascismul, Isus.

Cartea sfârșește cu o anexă: *Programul statului etnocratic.* Vorba vine că e „anexă; programul acesta e cununa de aur a cărții. Programul statului etnocratic exprimă esența gândirii, gloria operii literare și ideologice a maestrului Nichifor Crainic. Naționalismul integral a primit prin el constituția pragmatică, demnă, bărbătească, românască și clară ca un proverb.

Principiile acestui stat sunt arătate de autorul lor:

Legea lui Hristos, legea statului;

Statul e supremul gospodar al națiunii;

Naționalizarea bogățiilor naturale;

Proprietatea individuală pentru orice muncitor român;

Nu clasele ci profesiunile sunt funcțiunile organice ale națiunii;

Proporționalitatea numerică în toate profesiunile;

Inlăturarea samsarului dintre producător și consumator;

Distrugerea parazitismului iudaic.

E foarte greu a rezuma cugetarea sau a prezenta armatura masivă pe care d-l Nichifor Crainic își reazimă ideologia creștină naționalistă. Ea se poate reduce, e adevărat, la 5–6 noțiuni specifice: tradiție, ortodoxie, spirit autohton, demofilie, etnocrație. Dar argumentarea nu poate fi cunoscută deajuns și cu folos, decât urmărită pagină cu pagină. Plăcerea aceasta rămâne întreagă cetitorului cărții.

Aci noi am vestit numai bucuria că în familia naționalismului românesc a apărut o carte de doctrină autentică și deci, e sărbătoare...

ILARION V. FELEA

CARTEA ECHIPELOR. O carte ale cărei roade s'au arătat cu prilejul serbărilor restaurației din anul acesta. Toate gândurile înalte semănate cu dragoste pentru ridicarea poporului nostru au primit vrednică și trainică întrupare.

Cele trei sute de pagini ale cărții sunt mărturisirea unui crez în virtuțile poporului român și o școală de îndreptare pentru cei chemați să dea îndrumările necesare ridicării noastre rurale, echipele regale studențești.

In fruntea volumului, pline de înțelesuri adânci și călăuzitoare în întunerecul de azi, strălucensc cuvântările Maiestății Sale Regelui Carol II către echipieri.

Câtă înaltă înțelegere a rosturilor vieții noastre publice în cuvintele Lui, rostite în 19 Mai 1934 la Fundația „Principele Carol":

„Când în anul 1920, Mi-a venit gândul, plin de un avânt tineresc, de a creia această Fundațiune, am fost mânat de ideia că în urma marilor reforme, împroprietărirea țăranilor și votul obștesc, mai era un foarte mare pas de făcut, pentru ridicarea și așezarea acestei țări acolo unde trebue."

„Am fost convins, că numai prin drepturi politice și printr'o înzestrare a locuitorilor nu se poate ajunge la scopurile dorite și de aceea, întemeind această Fundațiune, am dorit să pătrund cât mai adânc în mijlocul poporului, începând o adevărată operă de îndrumare, zi de zi, ceas cu ceas, ca să putem ajunge să ne fălim și noi, cum se fălesc alte țări, cu sate – nu numai pitorești – dar cu sate frumoase, cu sate sănătoase."

Această sămânță de înțelepciune a dat roade.

Sub conducerea d-lui profesor D. Gusti, dela Universitatea din București, sute de echipe au cutreerat satele țării ducând sfatul și pilda cea bună.

Volumul „Cartea echipelor" este o oglindă a grijei care izvorăște din sufletele călăuzitorilor acestei acțiuni, către cei chemați s'o înfăptuiască.

Zeci de pagini cuprind îndrumările și constatările d-lui profesor D. Gusti, a d-lor Dr. Sabin Manuilă, Dr. F. Popu, Al. Lascarov-Moldovanu, H. H. Stahl, Oct. Neamțu, Anton Coșbuc, Em. Bucuță etc.

Grija pentru viaţa sanitară, morală, spirituală – individuală şi colectivă – capătă îndrumări precise, în cadrul activităţii echipelor în sate, prin colaborarea cu fruntaşii culturali ai învăţământului şi ai bisericii, şi prin pilda necesară ţăranilor înşişi, pentru a trezi într'ânşii ambiţia realizărilor de seamă.

Doctrina preconizată acum câţiva ani, pentru activitate în cadrul Căminelor culturale şi pentru crearea şcolilor de echipieri şi conducători de cămine, a rodit.

La 8 Iunie 1938 s'a inaugurat Muzeul Satului Românesc, rod al străduinţei echipelor, s'a ţinut congresul Căminelor Culturale şi s'au expus uimitoarele realizări ale celor câţiva ani de muncă.

Pentru toţi cei cu dragoste de neam şi cu dorinţa de a contribui prin munca lor la ridicarea lui, *Cartea Echipelor* este cel mai folositor îndreptar. O recomandăm pentru greutatea gândului dintr'ânsa tuturor fiilor acestui neam.

Prof. TRAIAN MARCU

Gh. Tulbure: MITROPOLITUL ŞAGUNA. Opera literară. Scrisori pastorale. Circulări şcolare. Diverse. Sibiu 1938. Editura Mitropoliei. Seria didactică Nr. 9.

Cartea are două părţi distincte; în partea primă autorul face o temeinică, documentată şi instructivă expunere a activităţii marelui Arhiereu pe teren literar, pastoral şi şcolar; în partea a doua sunt reproduse scrisorile pastorale şi circulările scrise de el în număr de 119.

Autorul face un real serviciu culturii româneşti desgropând din praful arhivelor parohiale comoara de învăţături şi de îndemnuri ce se cuprinde în pastoralele şi circulările nemuritorului Mitropolit. Deşi aceste scrisori nu aveau pretenţia de a se adresa posterităţii, sunt de un nepreţuit folos pentru posteritate. Prin conţinutul lor, dar mai ales prin duhul ce se desprinde din ele. Căci sunt dovada unei inimi, ce bătea necontenit, pentru binele neamului şi mărirea lui Dumnezeu. Sunt o generoasă risipă de lumină şi de îndemn. In lumina lor apare şi mai strălucită epoca cea mai rodnică a istoriei noastre naţionale.

Tot atât de mare e metritul autorului şi pentru portretul intelectual şi sufletesc, ce ni-l dă, al acelui trimis al lui Dumnezeu, care a fost Andrei Baron de Şaguna, necontestatul conducător şi însufleţitor al acelei epoci rodnice. Biografii de până acum ai lui Şaguna au pus accentul mai mult pe latura politică a activităţii lui; dar El a fost tot atât de mare şi pe teren cultural, bisericesc, şcolar şi orice alt teren de activitate din viaţa complexă a unei naţiuni.

Cartea d-lui Tulbure e menită să devină catechismul celor ce-şi iubesc neamul şi vor să muncească pentru prosperarea lui. Genialitatea lui Şaguna, duhul lui profetic, voinţa lui neînfrântă, credincioşia lui, iubirea lui, nădejdea lui, înălţimea lui morală sunt fântână de apă vie.

Cei însătaţi să vină şi să bea.

Pr. ION GORON

Pr. Ştefan D. Dobra: DOSTOIEWSKI ŞI TINERETUL. Cu o prefaţă de d-l prof. univ. *Nichifor Crainic.* Bucureşti Tip. Fântâna Darurilor 1938, 214 p. 60 Lei.

In patrusprezece capitole frumos gândite şi exprimate, părintele Ştefan Dobra se ocupă cu viaţa marelui romancier rus, Dostoiewski, cu caracterul religios al operii sale, cu natura umană şi creştinismul, copiii, tineretul, amintirile din copilărie, sfânta Scriptură şi cărţile religioase, cultul divin, rugăciunea contemplarea naturii, munca, mânăstirea ortodoxă, pedagogia religioasă, bolşevismul şi fascismul, – văzute şi apreciate în lumina operii şi activităţii sale celebre.

Problemele acestea sunt de cea mai mare actualitate şi cuprind un sănătos sistem pedagogic, întemeiat pe datele, observaţiile, experienţele şi concluziile psihologiei.

După cum constată d-l prof. Nichifor Crainic în substanţiala d-sale prefaţă, părintele Dobra face prima „evocare“ a lui Dostoiewski în româneşte (noi credem – şi aşa este – că cel dintâi care a prezentat pe *Dostoiewski şi creştinismul rus* în româneşte, e d-l prof. Nichifor Crainic, din care părintele Dobra citează şi se inspiră atât de mult.) Lucrarea Sfinţiei Sale e cu atât mai preţioasă, cu cât scoate în relief caracterul personagiilor şi eroilor lui Dostoiewski, cari sunt în marea lor majoritate copii şi tineri, catalogaţi în două categorii: pozitivii, tinerii credincioşi cari devin elemente de folos pentru societate, avându-şi la temelia vieţii lor o educaţie creştinească ortodoxă şi negativii, tinerii atei, trândavi, criminali şi bolnavi din toate punctele de vedere.

Credem că lucrarea părintelui Dobra nu e necesar să fie cetită numai de tineretul ţării, ci de toţi părinţii şi dascălii, căci multe avem de învăţat din înţelepciunea şi păţaniile altora.

IL. V. F.

Ioan G. Coman: 1. CAUZELE GENERALE ALE POLITICII ANTICREŞTINE A IMPĂRATULUI IULIAN DUPĂ MĂRTURII PATRISTICE (Inst. Român de Bizantinologie, Nr. 6), Bucureşti, 1938.

2. TRISTEŢEA POEZIEI LIRICE A SF.

GRIGORIE DE NAZIANZ. (Inst. Român de Bizantinologie, Nr. 7), București, 1938.

In seria publicațiunilor Institutului Român de Bizantinologie, d-l I. Coman ne mai aduce două contribuții prețioase prin lucrările ce le încrestăm pe acest răboj de cronică bibliografică.

Intâia, așa cum ne arată titlul însuși, este o prezentare exactă a cauzelor generale ale politicii anticreștine a împăratului Iulian, după mărturii patristice, pe al căror temeiu, autorul discerne două serii principale de cauze: 1. Psihologia personală: formația din copilărie și tinerețe i-a inspirat aversiune față de creștinism; 2. Rațiuni de stat: Iulian identificând interesele statului cu acele ale păgânismului, vedea în creștinismul antipăgân, un element „subversiv" față de stat.

Aceste cauze generale le studiază în cinci capitole, cu pătrundere, claritate și formă impecabilă și cu o documentare prodigioasă.

A doua, Tristețea poeziei lirice a sf. Grigorie de Nazianz, ne înfățișează într'un buchet, flori de aleasă simțire, din vasta producție poetică a sf. Grigorie, toate însă rourate cu lacrima durerii, al cărei strigăt și suspin fierbinte „al luptei dramatice dintre trup și suflet" străbate întreaga operă poetică a sf. Grigorie.

Simțirea intensivă a durerii, legată oarecum congenital de existența terestră, pe care o dăltuiește în stihuri neîntrecute – este una din caracterele de seamă ale concepției gregoriene. Dar ea, durerea – își are taina „în hotărîrea lui Dumnezeu" – și creștinul nu poate cădea în disperare. El are leac pentru durere.

„Christos își uni chipul Său divin cu al nostru,
Ca, Dumnezeu suferind, chinurilor mele leac să aducă,
Și pe mine, prin a sa formă de om, Dumnezeu să mă facă."

Această temă a durerii ce colorează existența în zăbranic de tristeță, autorul o arată, în lirica gregoriană ca: 1. Tristeță circumstanțială; 2. Tristeță teologică-filosofică și 3. Tristeță absolută, – cu aceeași erudită trimitere la texte și cu delicată invesmântare în haină țesută din fir de simțire apollonică, uneori înrudită cu durerea stihuirilor grigoriene.

Lucrările acestea ale d-lui I. Coman, ca și toate celelalte apărute până acum, cultivă progresiv două mari calități: o informație completă asupra problemelor tratate – deci le citești cu mare câștig pentru creer – pe care însă nu-l îmbâcsește, fiindcă ți-se servește totul într'o orchestrare de simțiri și de poesie recreatoare și înălțătoare.

Pr. FL. MUREȘANU

Dr. Constantin Mureșanu: Educația tineretului în biserică, școală și armată, prin CARTEA SUB ICOANĂ. Iași, Tip. Albina Românească. 1937, în 8⁰, 96 pag.

Dl C. Mureșanu, doctor în pedagogie dela Geneva și laureat al Academiei Române, e un entuziast propagator a cărții bune, sub pavăza bisericii. Preconizează o pedagogie creștină, mistică. Pedagogia laică nu poate forma oameni de caracter, nu ne dă personalități integre. Educația nu o concepe numai între zidurile școalei, ci mai ales în afară de școală. Cum să educăm masele largi ale poporului? Prin cărți bune. Țăranul, când are cărți bune, le pune sub icoană. Dl C. Mureșanu a întemeiat o asociație *„Cartea sub icoană"*, care voește să răspândească cărți bune în popor. Adună cărți bune dela cei bogați. Misionarii asociației iau sutele și miile de cărți și în Dumineci și sărbători descind la sate. Asistă la Sf. Liturghie și roagă pe preot să sfințească și cărțile religioase și educative pe cari le distribue gratuit. Cei cari primesc cărți, sunt rugați să le citească și să le dea și altora, iar când vor avea bani, să cumpere și alte cărți.

Lucrarea de care ne ocupăm e istoricul acestor realizări minunate în Moldova și Dobrogea. I. P. S. Sa Mitropolitul Nicodem, a binecuvântat misionarismul societății *„Cartea sub icoană"* care cheamă pe toți la viață religioasă și culturală și a recomandat clerului să se intereseze și mai deaproape de activitatea răspândirii cărților. Elevii și studenții, desvoltă activitate rodnică, dând de multe ori chiar cărți cumpărate de ei. In jud. Baia, prin ofrande de cărți, danii culturale și conferințe, au readus la sânul Sfintei Biserici, mulți rătăciți, cari altfel se perdeau în ghiarele sectarismului.

Cartea dlui Mureșanu, scrisă cu mult elan, e un stimulent prețios pentru propaganda culturală și religioasă. După 5 ani de activitate înregistrează rezultate dintre cele mai frumoase. In prezent, dl C. Mureșanu pregătește o carte franceză (cu rezumate în limbile orientale) asupra „cărții sub icoană" pe care o consideră baza unei pedagogii ortodoxe.

H. Sienkievicz: HANIA. Traducere de Seb. Leonard. București, Cugetarea, 1938, în 8⁰, 184 p.

Ștefan Glixeli în opera *„Scurtă istorie a literaturii polone"* numește pe Sienkievicz, cel mai mare maestru al romanului polonez. Operele sale sunt traduse în toate limbile culte și intrate în Panteonul universal.

Dl Seb. Leonard a tradus anul acesta un roman mic ca extindere, dar de o înaltă valoare și care poate fi un exemplu pentru felul cinstit de

a scrie romane, chiar cu subiecte erotice. *Hania* e roman autobiografic. Eroul principal e Autorul, Domnul Henric, un tânăr bogat și milostiv, care devine tutorul unei orfane, Hania. Tânărul Henric, încă pe băncile școalei, începe să se gândească să devină soțul Haniei. Un prieten intim al lui Henric, musulmanul Sem, se gândește la acelaș lucru. Intr'un amurg de vară, Henric îi vede în clipe de idilă prozaică. Părinții lui Henric vor să evite conflictul, trimițând pe Hania în alt oraș. Musulmanul o răpește în noaptea în care trebuia să plece. Henric îi urmărește, dar nu-i poate prinde. Tatăl Musulmanului, își pedepsește fiul și trimite fecioara la tatăl lui Henric, tutorele ei. Intre cei doi foști prietini se'ncinge un duel. Ambii sunt răniți. Tânăra fecioară îmbracă haina nobilă, de mireasă a lui Hristos, broboada monahală.

Trăsătura esențială a romanului e că nu prezintă lucruri slabe, nu devine pornografic, deși tratează o problemă erotică. Eroii iubesc, dar nu sunt exaltați ai lui Freud. Se gândesc la noblețа sufletească a Hanei. Intre ei discută cavalerește, sunt oameni mai presus de eroii literaturii imunde, care inundă vitrinele și otrăvește sufletul tineretului.

Dr. Andrei Buzdug: DUH ȘI VIEAȚĂ. Cuvântări la cununii. Cluj, Tip. Eparhiei, 1938, in 8⁰, 107 pag.

Păr. prof. Dr. Andrei Buzdug e un harnic îndrumător al activității preotului. Spre a servi „de ajutor păstorilor sufletești încărcați peste măsură, ca atunci când dau binecuvântarea credincioșilor pentru o viață nouă, să găsească mai ușor povețele necesare, care arată calea milei, bucuriei și a păcii“, a publicat un volum de cuvântări la cununii.

Pentruca acele sfaturi cuprinse în volumul de predici să fie cât mai potrivite cu mentalitatea și cu necesitățile celor cari se căsătoresc, Păr. Dr. A. Buzdug publică diverse cuvântări: pentru tineri plugari, tineri intelectuali, orfani, văduvi, tineri de confesiuni felurite, etc. Scrisă într'o limbă populară, și în stil povestitor, cartea pe lângă că e un vade mecum pentru preot, e și o lectură interesantă.

ANUARUL Academiei Teologice ort. rom. din Cluj, pe anul școlar 1937-1938. Cluj, 1938, in 8⁰, 102 p.

La Academia Teologică din Cluj, începe a deveni tradiție tipărirea anuarelor în genul celor publicate la Sibiu, de P. S. Sa Episcopul Nicolae Colan. Anul acesta, anuarul a apărut cu câteva zile înainte de încheierea anului și sperăm că tot așa va fi și în viitor. Faptul e și în linia tradițională a învățământului teologic. Incă în 1865, Mitropolitul Andrei Șaguna propunea seminarului teologic, să publice în fiecare an dări de seamă asupra activității școlare. Menirea unui anuar – mai ales în învățământul teologic – e și de a face știință. Anuarul de care ne ocupăm în adevăr face știință. Datele oficiale nu cuprind decât o coală. Partea științifică e o adevărată poligrafie teologică. Păr. Dr. Andrei Buzdug publică un studiu catihetic – *„Invățământul religios de azi și noi.“* Păr. Dr. Ioan Pașca se ocupă cu o problemă de istorie bisericească – *„Atmosfera în care s'a desăvârșit desbinarea bisericească dela 1054.“* D-l V. Ciobanu publică *„Un capitol de medicină pastorală.“* D-l Dr. Vasile Petrașcu publică un studiu de pastorală *„Indatoririle și condițiunile de viață ale adevăratului păstor sufletesc“.*

Vasile Băncilă: LUCIAN BLAGA ENERGIE ROMÂNEASCĂ. Cluj. Colecția Gând Românesc, 1938, in 8⁰, 196 p.

Creația filosofică și poetică a lui Lucian Blaga, preocupă tot mai mult. Recent, d-l Vasile Băncilă, un tinăr care pare a fi cel mai bun exeget a lui Lucian Blaga, publică un studiu vast apărut în excelente condiții tehnice, în valoroasa colecție „Gând Românesc“ din Cluj. Studiul a fost discutat încă dela primele fragmente apărute în Gând Românesc. Deschide orizonturi cu totul noui pentru înțelegerea lui L. Blaga. Inainte, filosofia lui Blaga se explica prin filosofia occidentală, în special prin fenomenologism. D-l Vasile Băncilă o explică prin românism, prin elementul etnic abisal, cu caracteristicile sale.

In 1936, d-l Băncilă a ținut o conferință la Cluj, în care expunea acest punct de vedere. La început îmi părea romantic, dar după citirea operei d-lui Băncilă, îmi pare o metodă care ne conduce la adevăr, admițând totuși și unele influențe nu atât occidentale, cât mai ales a cugetătorilor ruși de azi și a filosofiilor orientale pe cari le citează foarte des în operele sale.

D-l Băncilă privește pe Blaga ca energie românească. Făcând biografia lui Blaga, insistă în mod deosebit asupra epocei de teolog și a influenței teologiei asupra viziunii filosofice elaborate mai târziu. Ortodoxia e aureolă centrlaă în construcția filosofului. După expresia d-lui Băncilă „teologicul lui Blaga, teologicul ortodoxiei.“

Inainte de a trece la expunerea filosofiei lui Blaga, d-l Băncilă analizează concepția țărănească. Filosofia folklorică se caracterizează prin: 1. cate-

goria esențelor ontologice; 2. miticul; 3. modalitatea stihială; 4. dogmaticul; 5. divinul; 6. agnosticismul înțelegător. Toate aceste elemente se găsesc și în filosofia lui Blaga, care emană din etnicitatea românească. El poate parafraza versurile lui Coșbuc în sensul „sunt logos din etosul etnosului meu și-i tălmăcesc viziunea și idealul."

D-l Băncilă analizează cu spirit fin, gândirea filosofică a lui Blaga și expune într'un stil de o rară claritate și de înaltă ținută etică, subtilitățile cugetării lui. Incepe cu teoria cunoașterii, trece la problema religioasă. Se ocupă de problema culturii și în fine de filosofia practică.

E greu să rezum într'o recenzie toate aceste probleme. Mă mulțumesc a le enumera. Țin să menționez că și poezia lui Blaga e un vast ritm orfic de cugetare. La unii poeți admirăm ingeniozitatea formelor și a ideilor. La Blaga admirăm ingeniozitatea ideilor.

Cartea d-lui Băncilă, e o prolegomenă magistrală, la filosofia lui Blaga, care în forma ei definitivă, va fi o viziune genială.

IOSIF E. NAGHIU

CRONICĂ INTERNĂ

FUNERALIILE REGINEI MARIA. La 11 ani după moartea Regelui Ferdinand I, se stinge din viață, în Castelul Pelișor dela Sinaia și soția sa, Regina Maria, Luni în 18 Iulie, ora 17.38. De aci este dusă și așezată pe catafalc în holul cel mare al castelului Peleș până Joi în 21 c., când a fost transportată la București, în palatul dela Cotroceni.

Serviciul înmormântării s'a făcut Duminecă la 24 Iulie în sala Tronului din palatul regal de pe Calea Victoriei, de către I. I. P. P. S. S. Mitropoliți Nicodem al Moldovei, Nicolae al Ardealului și Visarion al Bucovinei, înconjurați de un sobor de episcopi, preoți și diaconi, – fiind de față M. S. Regele Carol II, familia regală, consilierii regali, guvernul în frunte cu I. P. S. S. Patriarhul Miron, prim-ministrul țării, corpul diplomatic, demnitarii Curții regale, foștii miniștri, Academia Română, delegațiile statelor străine și a societăților din țară, magistratura, armata și mulțimea poporului... Imnurile funebre le-au cântat corul „Carmen", orchestra „Filarmonia" și muzicile militare.

Dela palat cortegiul funebru cu sicriul Reginei a străbătut capitala până în gara regală Mogoșoaia, de unde cu un tren special a fost transportat la Curtea-de-Argeș pentru a se așeza spre vecinică odihnă în mănăstirea unde se află rămășițele pământești ale voevodului Neagoe Basarab și a soției sale Doamna Despina, a regilor Carol I și Ferdinand I și a reginei Carmen Sylva. Aici serviciul religios e săvârșit de I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae al Ardealului, asistat de P. P. S. S. Lucian Triteanu al Romanului, Grigorie Leu al Argeșului și Irineu Mihălcescu, vicarul Patriarhiei.

M. S. Regele Carol II a fost însoțit la înmormântare de M. S. Regina Marioara a Jugoslaviei, A. S. R. Elisabeta, Principele Nicolae, Arhiducele Anton de Habsburg, Principesa Ileana, M. S. Voevodul Mihai, Principele Frederich, Ducele de Kent cu soția Marina, ca frate și reprezentant al Regelui Angliei, Principele Regent Paul al Jugoslaviei, Principele Ciril, frate și reprezentant al Regelui Bulgariei, Principii de Hohenlohe și Hohenzolern, Ducele și Prințul de Namur, Prințul de Wied...

In toate zilele cât a stat pe catafalc sicriul Reginei și în ceasul îngropării, în toate bisericile din țară s'au tras clopotele și s'au făcut servicii religioase. De asemenea și în centrele statelor cu cari avem legături diplomatice.

In testamentul Reginei se cuprinde, între alte dispoziții, dorința ca inima să i se îngroape sub lespezile bisericii din Balcic și o frumoasă scrisoare către țară și popor.

Veșnica ei pomenire!

I. P. S. S. MIRON, Preafericitul Patriarh al României, a împlinit vârsta venerabilă de 70 ani. Evenimentul acesta a fost sărbat într'un cadru religios în ziua de Sf. Ilie, numele de botez al I. P. S. S., în toată Patriarhia română.

Născut dintr'o familie de țărani și investit cu cele mai onorifice și mai grele slujbe ce le poate îndeplini un om dintre cetățenii țării: episcop, mitropolit primat și patriarh, regent și prim-ministru – a exemplificat ca nimeni altul, că drumul spre locurile de comandă și de răspundere al țării noastre este deschis tutror fiilor ei. Evident, pe lângă anumite condiții sine quae non: muncă, chielm în cap și... puțin noroc.

Întru mulți ani Preafericite Stăpâne!

I. P. S. S. Patriarhul Miron

Noua biserică ort. rom. a Spitalului din Oradea

BISERICA ORT. ROM. A SPITALULUI CENTRAL, ORADEA. In ziua Sf. Rusalii din 1938, s'au împlinit 4 ani dela punerea pietrei fundamentale şi 1 an dela sfinţirea celei dintâi biserici ortodoxe române, ridicată pe teritorul Oradiei, sub stăpânire românească.

Au trecut prea multe veacuri, în cari numai streinii s'au lăfăit pe acest pământ, exploatând truda şi avutul nostru pentru lucrări de reclamă exclusivă a specificului lor.

Cu voia celui Atotputernic, a venit vremea să dovedim lumii că, sub soarele ceresc, avem şi noi drepturi cari nu mai trebuesc cerşite, ci impuse înaintea tuturor. Dumnezeu ne-a învrednicit cu mari calităţi, cari aşteptau numai terenul prielnic şi împrejurări favorabile spre a se validita.

Am răbdat destul, am tăcut destul, am meditat destul. De-acum s'a deschis epoca realizărilor, în care trebuia şi trebue încă să arătăm ce ştim şi ce putem.

Iată motivele cari au pus în funcţie mâna de lucru, banul şi priceperea pur românească, din care a rezultat lăcaşul divin ce-l prezentăm în imagini aci.

De ce s'a construit acest altar în curtea unui spital?

Pentrucă nicăiri nu este mai căutată şi mai mult simţită asistenţa religioasă ca în mijlocul bolnavilor. Acolo, din necesitate indiscutabilă, sufletul este predispus să caute şi să ceară mila şi ajutorul Providenţei.

Între cei suferinzi efectul serviciului divin şi a rugăciunii este minunat. Numai cel care a trecut vreodată prin asemenea încercări poate înţelege pe deplin rostul excepţional al bisericii lângă cei ce plâng, lângă cei pe cari Hristos i-a ocrotit, i-a vindecat, i-a mântuit.

La Oradea, pe lângă acest imperativ, s'au mai adăugat şi altele: în corpul spitalului există o frumoasă Capelă rom.-cat. de peste 100 de ani; apoi în imediată apropiere un spital rom.-cat. cu biserica lui proprie; un spital de copii cu capelă tot rom.-cat.; un spital de alienaţi cu capelă tot rom.-cat şi o biserică parohială.

N. Irimie: Naşterea Domnului. Icoană din biserica ortodoxă a Spitalului din Oradea.

Deci pe o rază de maximum 200 m. p. 5 locaşuri de închinare rom.-cat. iar ortodoxe nici unul în acelaş cartier central de peste 2 km. pătraţi.

Această nedreptate istorică trebuia de mult observată şi cu ori ce sacrificii reparată, nu arbitrar cum au procedat asupritorii de eri, ci proporţional cu populaţia de azi.

De aceea ctitorii noului lăcaş ortodox român sunt fericiţi că prin strădania lor particulară, ori cât de târziu, au reuşit totuşi să împlinească unul din visurile multe cari aşteaptau înfăptuirea.

Din momentul în care această biserică şi-a deschis aripile ei binecuvântătoare pentru toţi cei ce cu credinţă şi cu dragoste se apropie de ea, şi-a dovedit cu prisosinţă utilitatea şi pentru mulţimea bolnavilor cari stau sau circulă prin spital, şi pentru credincioşii dimprejur şi pentru vizitatorii români ori streini, cari o cercetează spre a o aprecia.

Planurile au fost întocmite de Ing. V. Vlad, profesor la Politechnica din Timişoara, mobilierul (stejar sculptat şi aurit) de către Şcoala de arte şi meserii, iar pictura de Prof. N. Irimie, Oradea.

S'a ridicat din obolul comunelor din Bihor şi din alte contribuţii benevole.

Valoarea ei reală este mult mai mare decât cea de cost, întrucât unele lucrări au fost oferite aproape cu titlu de donaţii.

Aşa cum se prezintă această biserică astăzi, credem că poate fi socotită printre monumentele de artă religioasă în stil românesc şi neobizantin.

Pr. TRAIAN ŞULEA

RĂMĂŞIŢELE PĂMÂNTEŞTI ale poetului Oct. Goga au fost transportate din capela cimitirului Belu dela Bucureşti, la Ciucea, Vineri în 26 August c. La solemnitatea inhumării, pe lângă văduva marelui dispărut, doamna Veturia Goga, au participat o mulţime de prieteni şi admiratori în frunte cu dl general Hanzu, rezidentul regal al Someşului.

După serviciul divin, oficiat Sâmbătă în hallul castelului, sicriul e aşezat în cavoul din parcul castelului, unde la primăvară se va ridica o capelă.

Până atunci e străjuit de o cruce de marmoră roşie şi de brazii pe cari i-a cântat cu atâta farmec nemuritorul bard.

COMISARIATUL MINORITĂŢILOR a fost încredinţat ilustrului profesor universitar şi academician, dl Silviu Dragomir. Dsa ca istoric consacrat şi redactor al revistei antirevizioniste „Revue de Transsylvanie“, duce în noua funcţiune o competenţă desăvârşită.

PROBLEMA MOŢILOR – ticăloşiţi de tot felul de mizerii morale şi materiale, stă mereu la suprafaţa preocupărilor vitale ale neamului nostru. Nu de mult dl prof. Nichifor Crainic, într'un articol de fond din Porunca Vremii, a mărturisit un adevăr pe cât de dur pe atât de veridic: Moţii sunt un popor degenerat.

Ca să ne convingem de acest lucru trist din cale afară, să mergem pe satele lor, în târgurile sau centrele lor, la Turda, la Zlatna,

D. Prof. Silviu Dragomir

O. Goga

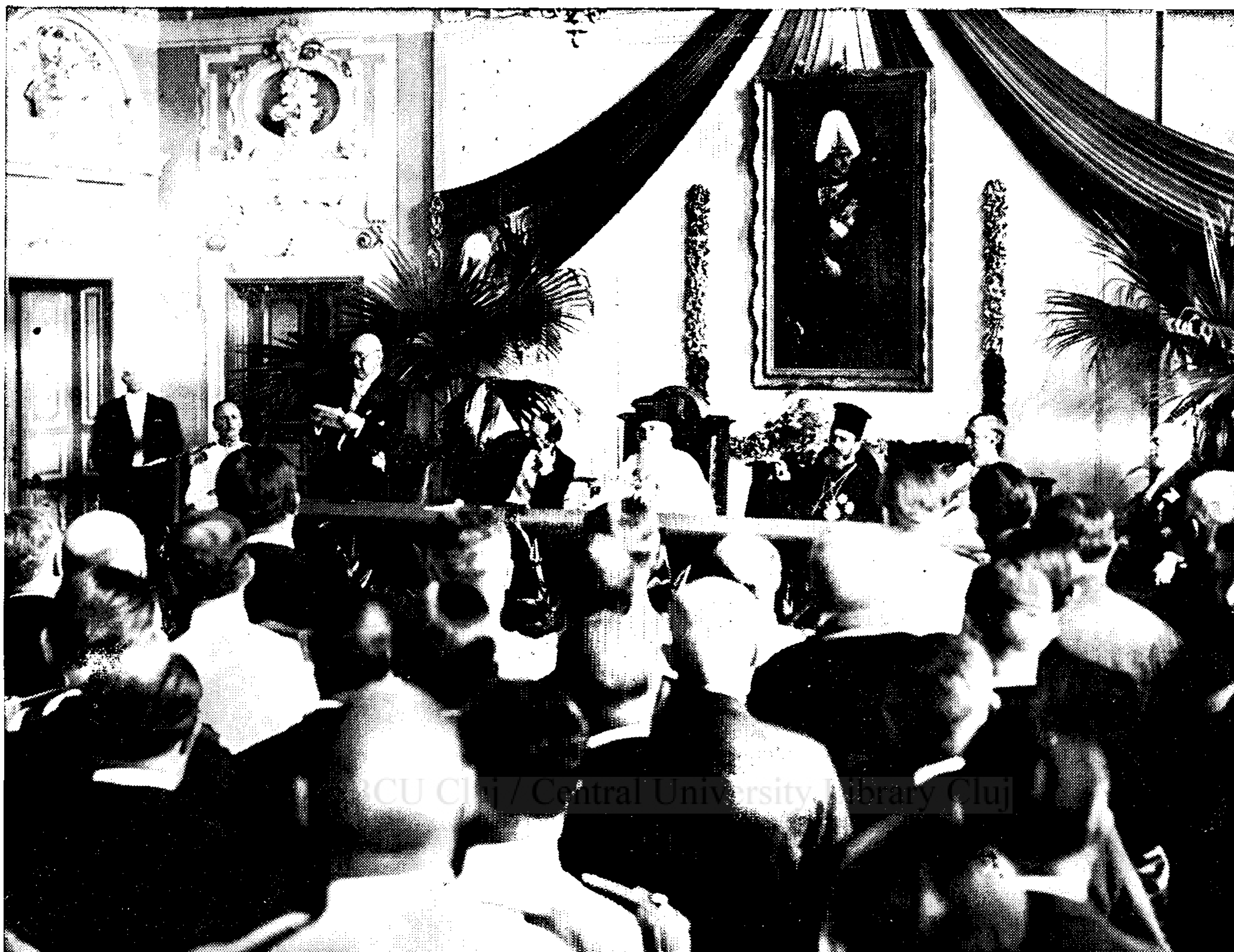
Abrud, Câmpeni, Lupşa, Brad sau Hălmagiu. Să-i privim şi să ne întrebăm: Aceştia sunt moţii legendari? Moţii falnici ai lui Horea şi Iancu?

Dar constatarea aceasta dureros de tristă se poate verifica în toate oraşele Ardealului şi mai departe, pe unde moţii sunt pur şi simplu *cerşetori*. Bătrânii mai puţini; aceştia se mai ocupă încă cu vechea lor îndeletnicire: vânzarea şi legatul ciuberelor cu cercuri. Cei mai mulţi însă sunt tineri şi copii.

In Vidra lui Iancu din peste o mie de suflete, peste trei sute sunt pierdute în rândul sectelor. Aşa la Sohodol şi pe alte sate. Aceştia sunt moţii istorici?...

Ce este de făcut? Astra, îşi anunţă ţinerea congresului anual în Septemvrie la Abrud. După Timişoara, unde s'a ţinut anul trecut congresul şi s'a subliniat primejdia depopulării Banatului, urmează Abrudul. Alt centru, altă problemă gravă.

Noi credem că cel dintâi lucru ce trebue făcut în ţara moţilor, este educaţia voinţei. Moţii de azi nu mai au voinţa de a trăi omeneşte; sau dacă o au, e foarte slăbită. Să-şi refacă demnitatea, să coboare din sărăcia mun-

Instalarea d-lui Rezident Regal al Ținutului Someș la Cluj. — La masă, dela stânga spre dreapta: D. Rezident Regal General A. Hanzu, D. A. Călinescu, ministru de interne, I. P. S. S. Patriarhul Miron, preș. consiliului de ministri, P. S. S. Episcopul Nicolae Colan, ministrul Cultelor și Artelor și D. N. Marinescu, ministrul sănătății

ților, dar nu ca cerșetori, ci muncitori.

Posibilități de îmbunătățire a stării lor mizere sunt destule, numai voință să fie.

OASPEȚI ALEȘI a avut țara noastră în vremea din urmă pe generalul Valle, ministrul aviației italiene, pe dl Miletici ministrul educației fizice jugoslave și pe dl W. Swietoslawski ministrul educației naționale a Poloniei, căruia cu acest prilej i s'a înmanuat diploma de *doctor honoris causa* al Universității din București.

Festivitățile organizate în onoarea lor au contribuit la consolidarea alianțelor și prieteniilor noastre cu țările respective.

NOUA LEGE ADMINISTRATIVĂ împarte țara în zece ținuturi conduse de tot atâția rezidenți regali. In Ardeal toți trei rezidenții: dl general Dănilă Papp la Alba-Iulia, dl Alexandru Hanzu la Cluj și dl Alexandru Marta fost președinte al Curții de Apel la Timișoara, au fost instalați de I. P. S. S. Preafericitul Patriarh Miron, președintele Consiliului de Ministri.

Cu noua lege se împlinește un vechiu și îndreptățit deziderat: descentralizarea administrativă.

P. S. S. EPISCOPUL NICOLAE COLAN a fost ales membru de onoare al Academiei Române. Munca, râvna, însuflețirea și activitatea publicistică de peste două decenii a P. Sf. Sale sunt încoronate cu laurii Academiei.

Este cel mai frumos omagiu ce se poate aduce *scrisului misionar.*

Deodată cu P. Sf. Sa a fost ales membru onorar al Academiei și savantul profesor dela Facultatea de Teologie din Cernăuți, Dr. Vasile Gheorghiu.

Considerăm aceste alegeri ca un semn de iubire și cinstire, pe care, – după cum P. S. Sa drept a declarat în cuvântarea dela Academie din 3 Iunie c. – „cei mai străluciți reprezentanți ai științei și culturii românești îl aduc Bisericii neamului."

F. O. R. LA BUCUREȘTI s'a constituit, după câteva ședințe pregătitoare sub președinția P. S. S. Arhiereului Vicar Irineu Mihălcescu, alegându-și următorul comitet dintre personalitățile proeminente ale vieții noastre culturale: Dr. C. Angelescu președinte, Nichifor Crainic secretar general, I. Popescu-Paserea casier, Andrei Rădulescu, Nae Dumitrescu, Tudor Popescu, I. G. Savin, V. G. Ispir, I. D. Enescu, col. Mihăilescu, I. Petrovici, V. Gomoiu, V. Trifu, Iuliu Pascu și general Jitianu ca membri.

Se simțea de mult necesitatea ca ortodoxia să se manifesteze mai viu și unitar în capitala țării. De acum înainte posibilitatea aceasta este asigurată.

Să dea Dumnezeu ca noua frăție să lucreze astfel, încât să fie o binecuvântare pentru fiii dreptmăritoarei noastre Biserici.

CONGRESUL PROFESORILOR de limba română s'a ținut în aula Fundației Carol I, sub președinția P. S. S. ministrului Nicolae Colan.

Cuvântările, rapoartele și desbaterile au avut în vedere puritatea și claritatea limbii noastre, în multe chipuri amenințate.

Limba e patrimoniu național. Stâlcirea ei este o vătămare adusă sufletului românesc. Școala trebue să se sesizeze și să îndrepteze greșelile ce s'au făcut față de graiul limpede și limba corectă. Căci, a spus P. Sf. Sa, dacă „graiul poetic este un dar dela Dumnezeu, graiul limpede e un dar al ostenelilor cărturărești. Școala aduce îndreptarea prin profesori devotați și mai ales prin respectarea regulelor simple ale gramaticii."

OVID DENSUȘIANU, marele filolog și academician, a murit. Născut în Făgăraș la 1873, e fiul cunoscutului profesor istoric și filolog, Aron Densușianu. S'a distins ca profesor filolog, folclorist și poet. A avut o rară putere de muncă și o ținută morală pilduitoare; nu a fost și nu a primit să fie sărbătorit niciodată.

Ca filolog publică mai multe lucrări de valoare în limbile franceză și română (Graiul nostru, Dicționarul etimologic, Viața păstorească în poezia noastră populară, ș. a.), conduce revista periodică: Grai și suflet; ca poet e doctrinarul școalei simboliste, grupată în jurul revistei: Viața nouă și publică mai multe volume de poezii.

LUNA CĂRȚII a fost inaugurată și încoronată anul acesta prin două cărți monumentale, publicate de Fundațiile regale: Sfânta Scriptură în traducerea părinților G. Galaction și V. Radu, și Enciclopedia României.

Expoziția din capitală s'a aranjat într'o clădire nouă, pe locul destinat Senatului, botezată frumos: Pavilionul culturii românești și s'a deschis în prezența M. S. Regelui și a membrilor guvernului, în cadrul unor solemnități impunătoare.

SFÂNTUL SINOD la adresa P. Sf. S. episcopului Nicolae al Oradiei și-a dat adeziunea pentru zidirea unei mănăstiri de călugări misionari la Vadul-Crișului, azi Vadul Regele Carol II, și a aprobat regulamentul școlilor normale și a liceelor confesionale. Astfel, încă din toamnă vom avea în fiecare centru eparhial un liceu confesional sau o școală normală confesională.

Chestiunea întregirii episcopiei de Maramurăș s'a amânat pe sesiunea viitoare. IL. V. F.

CRONICĂ EXTERNĂ

ORTODOXIA ÎN RUSIA a avut, cu prilejul morții Reginei Maria, ocazia excepțională „să aprindă candelele unei scurte, dar mărețe bucurii." Prin mijlocirea ministrului nostru la Moscova, în ziua înmormântării Reginei la Curtea-de-Argeș, s'a făcut în catedrala sf. Epifania – una din cele 30 câte se mai află în capitala U. R. S. S. – în prezența întregului corp diplomatic, o slujbă religioasă pe cât de pioasă, pe atât de strălucită.

Sovietele nu au întârziat totuși să precizeze că aprobarea slujbei nu a fost decât „un simplu gest de curtoazie" pentru România' care nu a schimbat cu nimic atitudinea guvernului sovietic, față de biserică.

SUVERANII ANGLIEI au făcut o vizită oficială la Paris, tocmai când țara noastră îmbrăcase haina de doliu pe urma morții Reginei Maria.

Festivitățile strălucite dela Versailles și Paris au fost interpretate în opinia publică mondială nu numai ca un semn de consolidare a prieteniei oficiale anglo-franceze, în favorul păcii, ci chiar mai mult: ca o simpatie deosebită a francezilor republicani, pentru monarhii democrați ai Angliei.

PAPISM, RASISM, FASCISM. Nu de multă vreme un grup de profesori dela Universitățile italiene a stabilit poziția fascismului în raport cu problema rasei. Italienii, spun acești învățați, descind din locuitorii Italiei de acum două mii de ani. Fizionomia lor trupească și sufletească nu s'a alterat cu nimic în acest interval de timp. Vechea puritate a sângelui constitue azi „cel mai mare titlu de nobleță al națiunii italiene." Pe baza caracteristicelor lor biologice și psihologice pur europene, italienii trebuesc ridicați la rangul unei conștiințe superioare, rasiste, – spre deosebire, de pildă, de evrei, cari aparțin

unei rase extraeuropene, cu neputință de asimilat.

Astfel formulată doctrina rasismului italian, ca și cea germană, nu a putut obține aprobarea papei. Din contră, într'o cuvântare adresată unui grup de tineri din congregația De propaganda fide, el o osândește fățiș, fiind în contrazicere cu universalismul catolic. „Latinii – spune papa – nu cunoșteau cuvântul „rasă" sau altceva asemănător. Vechii italieni au întrebuințat expresii mai simpatice, ca spre pildă: gens italica, italica stirps, sau Japeti gens. Ei erau mai civilizați, mai puțin barbari... Pentru biserică, adevăratul rasism înseamnă ca toți oameni să fie în lume obiectul aceleiași iubiri omenești, să depindă cu toți de aceeași lumină dumnezeiască, de același Dumnezeu și de aceași civilizație..."

La auzul acestor cuvinte agenții falsului umanitarism saltă de bucurie și se întrec în elogii la adresa papei și a diplomației catolice, pentru că au declarat războiu ereziei rasiste.

Peste bucuria aceasta însă, au trecut ca un duș rece cuvintele categorice ale dlui Mussolini, adresate șefilor organizațiilor fasciste: „Să știți și să știe toată lumea că în chestiunile de rasă ca și în celelalte, vom continua să mergem drept înainte."

Tot în legătură cu polemica dintre rasism și catolicism, celebrul scriitor Giovanni Papini, sfătuește la cumințenie pe catolici, să nu se amestece în politica concretă a guvernelor... „Lăsați în pace, pentru Dumnezeu, pe acei cari conduc popoarele în această omenire atât de agitată, într'o perioadă atât de tulbure, într'o perioadă de revoluție și transformare, într'o Europă amenințată, care ar putea să piară sau să reînvie, după cum vor ști să cârmuiască treburile publice conducătorii principalelor state."

RĂZBOIUL SFÂNT AL ARABILOR contra evreilor pentru Palestina a primit un caracter cât ce poate de agresiv. Actele de asasinat și atentatele teroriste se țin lanț.

Este și aici antisemitism? Sau împlinirea blestemului pe care fiii lui Israil și l-au însușit singuri în fața lui Pilat: „Sângele Lui asupra noastră și asupra copiilor noștri"...?

Este și va fi blestem până când se vor converti – sincer – la creștinism.

REPUBLICA BIROBIDJAN din U. R. S. S. va fi noua țară a jidovilor din Bolșevichia. Stalin anunță că vrea să adune pe toți evreii la un loc, unde vor fi păziți de o armată puternică, pentru a nu evada și rătăci – ca înșelători – prin lume.

La planul dictatorului roșu credem că s'ar asocia și România cu dragă inimă.

BISERICA NAȚIONALĂ A REICHULUI – a fost senzația lunii trecute în domeniul religios. Un oarecare agent de asigurări Bieldt din Stettin a lansat un program de 30 articole, în care proclamă o nouă religie pentru germani, ariană, având semn distinctiv crucea încârligată și biblie – Mein Kampf a lui Hitler.

Crezul acestei religii se reduce la credința în Reichul național-socialist german și etern, și la concepția lumii național-socialiste născută în inima lui Ad. Hitler și cuprinsă în opera lui, Mein Kampf, singura sfântă și mântuitoare.

Autoritățile competente național-socialiste au desmințit faptul și au arătat că singurul aderent al nouei religii este autorul ei, care a și fost arestat, pentrucă a tulburat un serviciu religios.

Faptul acesta însă își are tâlcul lui destul de interesant. Bieldt nu este primul care preconizează o religie nouă pentru cel de al treilea Reich. Sunt și alți teoreticieni ai național-socialismului cari se ocupă serios cu formularea unei religii specific rasei germane.

Este o adevărată tragedie în care se află Germania astăzi din punct de vedere religios. Oricât de epocală ar fi acțiunea Führerului și orcât s'ar sbate el pentru a reface unitatea sufletească a germanilor, ea este șubredă, deoarece îi lipsește factorul esențial: unitatea de credință religioasă.

O bună parte din poporul german aparține catolicismului internațional și alta parte și mai bună, diferitelor fracțiuni protestante. Este la mintea oricui că pe o astfel de bază religioasă este cu neputință unitatea religioasă și unitatea națională. Dovezi sunt destule. De pildă: eșecul episcopului ministru Müller de a reface unitatea bisericilor germane protestante, conflictul cu Vaticanul, neînțelegerile dintre austrieci și Berlin, precum și zvonul despre încercarea cardinalului T. Innitzer al Vienei de a constitui, sub privirile încruntate ale papei, o biserică germană catolică independentă de Roma.

Lucrurile nu se vor opri aci. Căci există un cerc vicios în care se frământă acest popor mare și mândru, anume; e refuzul istoric al germanilor de a se supune papei și neputința protestantismului subiectivist și individualist de-a adera integral la doctrina național-socialismului hitlerist. Subiectivismul lutheran este tocmai antipodul hitlerismului totalitar.

Dilema și tragedia aceasta este atât de dureroasă, încât nu e mirare că unii au aruncat în circulație ideea întoarcerii germanilor la vechiul lor păgânism.

Ca răul să poată fi remediat, va trebui să dispară mai întâi ceeace e specific papal și specific lutheran în creștinism, ca apoi germanii să-și poată regăsi în religie unitatea de credință. Cu

alte cuvinte să se convertească la creştinismul autentic, ortodox. Căci fără de religie, unitatea de credință a unui popor este cu neputință şi dificultățile ce se aşează în calea ei sunt şi rămân nebiruite.

CONFLICTUL RUSO-JAPONEZ ivit pentru delimitarea graniței dintre Manciukuo şi U. R. S. S. şi îndeosebi pentru asigurarea dreptului de proprietate asupra colinei devenită celebră, Ciang-Ku-Feng, a încetat, pentru moment. Când bolşevicii au văzut că Japonezii nu glumesc şi au curajul să înceapă războiul şi cu ei, ca şi cu Chinezii, s'au mai cam domolit şi au primit învoiala ca o comisie mixtă să stabilească linia frontierei contestate.

In acest conflict armata rusească şi-a dovedit din nou slăbiciunea, căci detaşamente întregi s'au predat Japonezilor, în frunte cu generalul Luchkov, fost ministru de interne în Rusia Orientală şi subşef al armatei de sub comanda mareşalului Blücher. Ajuns în Japonia Luchkov a declarat că din Iunie 1937 până în prezent în armata rusească au fost împuşcați 388 generali, dintre cari 2 au fost mareşali şi 25% dintre ceilalți ofițeri superiori. Din rândul populației în vremea din urmă au fost împuşcați 20.000 de oameni în Ucraina şi 40.000 în Siberia.

„Raiu" în care îți vine într'adevăr să înnebuneşti.

MICA ÎNȚELEGERE în conferința dela Bled, a admis Ungariei dreptul de înarmare, cu condiția ca să nu recurgă la arme pentru a-şi recuceri teritoriile pierdute în războiul mondial.

Hotărîrea coincidea cu vizita regentului Horty în Germania.

Treptat-treptat cad toate clauzele militare ale tratatelor de pace, ca oamenii să se poată pregăti, în pace, ...de războiu.

ABATELE ANDREI HLINKA fost luptător național pe vremea asupririlor austro-ungare şi preşedintele partidului populist slovac, a murit la 17 August c. în vârstă de 75 ani. A cunoscut şi el temnița Seghedinului, ca şi patrioții români dela cari ne-a învățat limba.

Ultimele lui cuvinte au fost un strigăt ce caracterizează toată viața şi opera sa de bărbat politic: „Luptați pentru libertate! Fiți victorioşi!"

CÂND LORDUL RUNCIMANN luptă pentru îmbunătățirea raporturilor dintre sudeți şi cehoslovaci de o parte şi când dictatura hitleristă amenință echilibrul Europei şi pacea lumii, Franța discută legea săptămânii de 40 ore şi-şi remaniază guvernul, – ca pe vremea căderii lui L. Blum, când Germania ocupa Austria.

Exact proverbul: Satul arde şi Franța se piaptănă.

CONFERINȚA EPISCOPILOR CATOLICI din Germania, întrunită la Fulda a redactat o scrisoare pastorală prin care înşiră atacurile şi asupririle pe cari Reichul al treilea le îndreaptă împotriva catolicismului, şi protestează contra lor. De încheiere scrisoarea cere să înceteze lupta contra papei şi catolicismului.

Cardinalul Innitzer al Vienei a lipsit dela conferință şi absența lui a fost tălmăcită ca desolidarizare de atitudinea episcopilor şi a conferinței dela Fulda față de Reich.

MESAGIUL GENERALISIMULUI FRANCO, adresat Spaniei cu prilejul împlinirii celor doi ani de luptă pentru eliberarea țării de sub teroarea bolşevică, arată împrejurările între cari s'a produs bolşevizarea Spaniei, şi denunță amestecul criminal al barbariei roşii în cauza țării sale.

„...Lupta noastră, – continuă Franco, – întrece limitele naționale, pentru a se transforma într'o cruciadă, în care se joacă soartea Europei. Şi tocmai acesta este motivul pentru care comunismul rusesc, care de cinci ani nu menține nici un raport diplomatic, apăru din primele momente ca aliatul duşmanilor Spaniei; el trimise armate, tankuri şi mii de aeroplane pentru a da lupta cu Europa, cu sângele şi aurul spaniol, această luptă pe care o pregătise de mult timp în Occident. Pentru succesul întreprinderii sale, el mobiliză pe indezirabilii din Europa, pe oamenii fără patrie şi-i impinse, ca o carne pentru tun, cu şomeurii pe care-i forță a lua armele, în cea mai criminală dintre întreprinderi..."

CHARLES MAURRAS, celebrul scriitor dela Acțiunea Franceză, regalistul, apologetul latinității şi luptătorul naționalist antisemit, a fost ales membru al Academiei Franceze. Evenimentul acesta este cu atât mai interesant şi semnificativ, cu cât urmează condamnării şi temniței de nouă luni, împlinită sub guvernarea evreului Leon Blum.

Comentând acest fapt în câteva versuri de ocazie, un fruntaş dintre poeții români – Radu Bardă – îi face, între altele, următoarele versuri de epigramă:

Franțujii însă nu-şi spun gândul;
  sunt toți ca muții, fără glas,
Dar *Iuda* parcă i-ar pricepe,
  şi geme, tremurând: „M'au rras!..."

REGELE GUSTAV V al Suediei a împlinit vârsta de 80 ani şi 30 ani de domnie. Pentru grija părintească arătată în conducerea statului şi pentru simplitatea vieții lui de monarh înțelept, poporul suedez îi arată toată dragostea şi îl sărbătoreşte pretutindeni cu entusiasm unanim, dorindu-i încă mulți ani de domnie rodnică şi paşnică

IL. V. F.

O lămurire pentru cititori

Cerem cuvenita iertare cititorilor noştri, că acest număr al „Vieţii Ilustrate" apare cu oarecare întârziere. Pricina acestei întârzieri este împrejurarea că directorul revistei noastre a fost, în timpul din urmă, foarte ocupat cu alte îndatoriri.

Numărul viitor al „Vieţii Ilustrate" va apare – în mărime dublă – la sfârşitul lunei Octomvrie, dată dela care revista va apare cu regularitatea cunoscută cititorilor ei de cinci ani de zile.

REDACŢIA

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE

APARE LUNAR

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMĂTATE AN 100 LEI. UN NUMAR 20 LEI

REDACȚIA: CLUJ, EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

ADMINISTRAȚIA: CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA CUZA VODĂ 6

—o-o—

Pentru abonați

Dacă nu găsiți revista la librăria dela care ați cumpărat-o până acuma, adresați-Vă direct administrației. Pentrucă nu mai trimitem revista librăriilor cari nu-și achită datoria față de noi.

—o-o—

Nu uitați să Vă înoiți abonamentul la „Viața Ilustrată" și să recomandați revista prietinilor și cunoscuților D-Voastră. „Viața Ilustrată" este unica revistă de familie, care duce în casa Românului lumină pentru suflet și desfătare pentru ochi.

TIPARUL TIPOGRAFIEI EPARHIEI ORT. ROM. CLUJ

ÎN ACEST NUMĂR:

NUMEROASE ILUSTRAŢII

——o-o——

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugaţi să-şi trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeţ, pe o singură pagină a hârtiei. Întrucât e posibil dorim ilustraţii (fotografii) la text. Ordinea articolelor e determinată de necesităţi tehnice, nu de alte consideraţii. – Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Primim spre publicare cronici despre evenimentele culturale şi sociale din oricare parte a ţării. Aceste cronici trebue să fie însă însoţite de fotografii.